

ALGERBELI

PERIÒDIC D'INFORMACIÓ LOCAL

N.º 145

Segona época

GENER 1987

**IV DIMONIADA
MANIFESTACIO CULTURAL
I FESTIVA EXCEPCIONAL**

ALGERBELI

PERIÒDIC D'INFORMACIÓ LOCAL

N.º 145 - II Epoca **GENER 1987**

Director:

Joan Julià Reynés

Coordinador:

Francesc Aguiló Serra

Consell de Redacció:

Felícia Bonnin Valls

Antoni Moragues Picó

Maria Pascual Balaguer

Damià Payeras Capó

Sebastià Roca Danús

Administració:

Francesc Aguiló Rotger

Miquel Florit Bassa

Gabriel Gamundí Ramis

Miquel Moragues Picó

Gabriel Vallespir Marimón

Economia i Publicitat:

Jaume Gamundí Perelló

Antoni Torres Font

Jaume Vanrell Ballester

Anagrames:

Antoni Perelló Pons

Redacció i Administració:

C/. Bisbe Albertí, 14

Apartat de Correus n.º 20

Fotografies:

Romàntic - Gamundí - Algebeli

Foto Portada:

Foto-Reportajes Gamundí

Els articles publicats en aquest periòdic expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Dipòsit Legal: PM. 153/1983

Fotocomposició i impressió:

IMPRENTA MURO

**PRENSA
CORONA**

ES SAIG

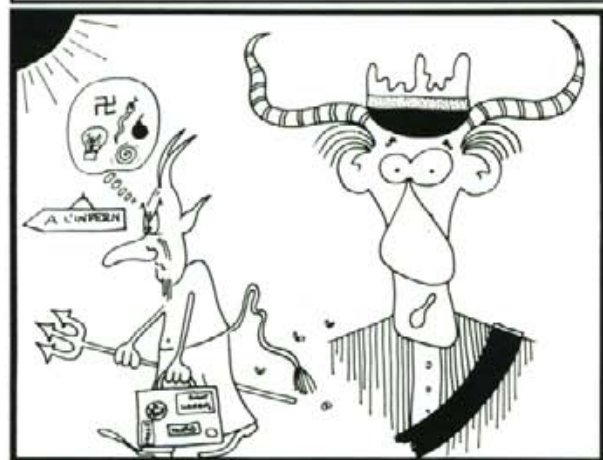
Ordre del Dimoni Gros se fa sebre que, seguint s'exemple de ses Dimoniades, l'any que ve pensen organitzar sa I TROBADA D'AUTORITATS. «Ben mirat, tots som d'es mateix gremi», ha declarat.

Ordre del Dimoni Boiet se fa sebre que aquest és es darrer any que compereixen a una Dimoniada i que qui vol veure dimonis que vagi a l'infern. «Tenim es fred dins es moll d'ets ossos i es nassos no s'aturen de gotejar», s'ha queixat.

Ordre d'en Banyeta Verda se fa sebre que no volen cap dimoniarro que se giri sa camisa. «O fan de dimoni a sa Dimoniada o de cirineu a sa Setmana Santa», ha advertit. «Llavors s'embullen i passa lo que passa», ha afegit.

Ordre del Dimoni Cucarell se fa sebre que s'organització de sa Trobada de Dimonis ha estat un vertader desastre, perquè a Son Sant Martí no n'hi havia ni un de dimoni a dinar. «Noltros feim sa festa i ets altres s'omplen sa butxa», ha protestat.

A punta de ploma

LA ARENA DE NUESTRAS PLAYAS

Las Asociaciones Hoteleras de Muro y Ca'n Picafort, de común acuerdo con los Ayuntamientos de Muro y Sta. Margarita, encargaron en su día un estudio técnico sobre la reducción de las playas, que están sufriendo el progresivo deterioro de su arena, circunstancia que hemos comentado repetidas veces en nuestras páginas.

Al parecer, por noticias oficiosas que se han adelantado del citado informe, la causa de que desaparezca la arena, viene motivada por la absorción de agua en el centro de la Bahía de Alcudia, que mediante tuberías de unos tres metros de diámetro, se destina a la refrigeración de las turbinas de la Central Térmica d' «Es Murterar».

Dicen, que más acentuadamente cuando el oleaje remueve el fondo arenoso de la Bahía, estas enormes tuberías, absorben mucha arena mezclada con el agua.

Otras causas también pueden influir, como son, por ejemplo, la masiva retirada de algas en invierno, con máquinas que al recogerlas, se las llevan mezcladas con mucha arena.

También se apunta la posibilidad de que la construcción de los puertos deportivos de Alcudia y Ca'n Picafort, puedan modificar algo el sistema natural de las corrientes marinas, extremo este que no parece convenir a los técnicos, que abogan como solución más inmediata la prolongación de las tuberías de Gesa hasta una cota donde sea zona rocosa, que no afecte la playa.

Lo más importante de este tema, es el hecho del encargo de un estudio técnico serio, que es de esperar arroje luz y remedio al problema, propiciando una solución que se nos antoja urgente.

A los Ayuntamientos de Sta. Margarita y Muro, así como a las Asociaciones Hoteleras de nuestra zona costera y de Ca'n Picafort, vaya nuestra felicitación, por la iniciativa de encarar seriamente un problema que ponía en peligro el futuro de la hostelería ubicada en la Bahía.

LA ESCUELA DE MUSICA MUNICIPAL

El pasado día 12 de diciembre, tuvimos ocasión, invitados por el Ayuntamiento, de asistir a la firma del convenio para el funcionamiento y patrocinio de la Escuela Elemental de Música de Muro, que suscribieron el Conseller de Cultura, Sr. Gilet, por la Comunitat Autònoma Balear y el Sr. Mulet, Alcalde representante de la Corporación Municipal de Muro.

Para dar al acto un simpático atractivo, del que indudablemente carece todo acto administrativo protocolario, los profesores de la recién creada escuela, que lleva dos meses funcionando, organizaron una muestra de la aptitud musical de sus alumnos, que individualmente, cada uno con el instrumento escogido, interpretaron diversos fragmentos de conocidas obras musicales.

Sin que olvidáramos la extraordinaria tradición musical de los mureros, nos sorprendió muy agradablemente escuchar a estos niños y niñas de 8 a 14 años, que con toda seriedad, corrección, interés y ¿porqué no? preparación, iban consumiendo su turno, ante la admiración de sus familiares y amigos. Todos, uno a uno, recibieron la felicitación personal de D. Francisco Gilet, que luego en su parlamento, hizo extensiva a profesores y Ayuntamiento.

Excelente idea y muy buena iniciativa esta creación de la Escuela Elemental de Música de Muro, que a buen seguro será el semillero que produzca un escogido plantel de jóvenes músicos, que podrán disfrutar en la Escuela de Música, un cómodo y barato aprendizaje.

Realizaciones como esta de la Escuela Elemental de Música, son las que aportan y elevan el nivel educativo-cultural de un pueblo, que pronto podrá recoger los frutos a que aspira.

Enhorabuena a los promotores y por extensión a cuantos podrán beneficiarse de este importante logro.

Juan Juliá Reynés

EDITORIAL

CUMPLIMOS UN AÑO MAS

En nuestra andadura como órgano informativo de la actividad local, hemos cumplido un año más, doce meses al servicio de nuestros lectores, que han conformado doce ejemplares para añadir a esta pequeña historia escrita del pueblo, que con ilusión renovada nos aprestamos a continuar.

Un año de actividad en el que hemos conjugado la edición del periódico con la organización de relevantes actos culturales, en nuestro decidido apoyo a lo que entendemos, desde nuestra faceta, es contribuir a los logros de un pueblo que nos gusta, pese a sus defectos, que los tiene y en nuestras páginas no los obviamos.

Con este número de ALGEBELI en tus manos, querido lector, que hace el 145 de los publicados, empezamos el año 1987 en la confianza de que sea, en la andadura del periódico, un año más a sumar, pero también un

año repleto de noticias, acontecimientos y realizaciones satisfactorias para todos, en especial los mureros y Muro pueblo.

Un acontecimiento importante marcará y dará carácter informativo en 1987: las elecciones municipales, evento que convulsiona y mueve el adormecido ambiente político local.

A nuestra línea de publicación habitual, es intención añadir las noticias, comentarios, entrevistas y anécdotas que se produzcan con motivo de estas elecciones que, ya desde aquí, deseamos y esperamos se desenvuelvan dentro de las normas de estilo más democrático y civilizado posibles.

Mientras, deseamos un venturoso año 1987 a todos nuestros suscriptores, anunciantes y amigos, que nos favorecen y apoyan.

ACTUALITAT MUNICIPAL

SESION PLENARIA DE 29 DICIEMBRE 1986 APROBADOS LOS CONTRATOS DE LA BANDA DE MUSICA Y DE LA ESCUELA DE MUSICA CONTRATADAS INTERINAMENTE 4 PLAZAS DE PERSONAL LABORAL

CONTRATADAS INTERINAMENTE 4 PLAZAS DE PERSONAL LABORAL

1.- Contratación con carácter interino de dos plazas de Peón.

El Presidente de la Comisión de Administración y Personal, Sr. Plomer, informó a los reunidos que se había convocado a una reunión a todos los concejales para estudiar las cualidades de los candidatos a ocupar estas dos plazas y las que se relacionan en los puntos 2 y 3 siguientes, y explicó que los ediles asistentes habían considerado que la decisión era muy personal por lo que no se emitió ningún informe ni se pronunciaron a favor de ninguno de los aspirantes.

Se procedió a la votación, secreta por decisión del Alcalde, con el siguiente resultado:

- Damián Fornés Femenía: 8 votos.
- Matías Morlá Quetglas: 8 votos.
- Gabriel Font Moragues: 5 votos.
- Jaime Cladera Pons-Estel: 5 votos.
- Juan Comas Ramis: 0 votos.
- Pedro Moncadas Seguí: 0 votos.

Fueron, por lo tanto, elegidos para ocupar las dos plazas de peón y hasta tanto no se cubran en propiedad, D. Damián Fornés y D. Matías Morlá. Con posterioridad a la celebración del Pleno, el Sr. Fornés renunció a la plaza, por lo que deberá efectuarse nueva votación en un próximo Pleno para deshacer el empate entre D. Gabriel Font y D. Jaime Cladera.

2.- Contratación con carácter interino de una plaza de Oficial 1.^a

Nuevamente votación secreta, con este resultado:

- Andrés Petrus Porquer: 7 votos.
- Miguel Ferriol Vives: 6 votos.
- Pedro Moncadas Fons: 0 votos.

Fue elegido D. Andrés Petrus para ocupar la plaza.

3.- Contratación con carácter interino de una plaza de Electricista-Fontanero.

Antes de procederse a la votación el Sr. Secretario informó que uno de los solicitantes de la plaza, D. Andrés Cloquell Balaguer, no podía optar a la misma por estar sujeto a incompatibilidad según el Reglamento de Funcionarios, toda vez que en estos momentos tenía una obra contratada con el Ayuntamiento: la de renovación del alumbrado público de la zona de Son Moro.

El Sr. Plomer, tras mostrar su extrañeza, se quejó de que no hubieran sido informados los concejales de esta circunstancia con anterioridad al Pleno. Tras unos momentos de desconcierto y aparente nerviosismo en algunos concejales, en los que el Sr. Alcalde llegó a sugerir que se aplazara la designación hasta tanto el Sr. Cloquell hubiera finalizado la obra y el Sr. Malondra preguntó si se podía renunciar a dicha obra para optar a la plaza, se procedió a la votación, distribuyéndose los votos así:

- Jaime Barceló Poquet: 6 votos.
- José Pons Quetglas: 6 votos.
- En blanco: 1 voto.

SASTRERIA

PLAYBOY

65 AÑOS EN EL OFICIO
AVALAN NUESTRA EXPERIENCIA

C/. Rossiñol, 8
Tel.: 53 72 16

MURO

ACTUALITAT MUNICIPAL

Al haber empatado los dos aspirantes, se procedió a una segunda votación, obteniendo el Sr. Barceló 7 votos que le dieron mayoría, siendo, por lo tanto, elegido.

4.- Condiciones que impone el Ayuntamiento de Alcudia para utilizar la depuradora municipal por parte de la zona de «Las Gaviotas».

Informó el Sr. Secretario de las condiciones que impone el Ayuntamiento de Alcudia para que los vecinos y hoteles de la Urbanización Las Gaviotas y zona de la Playa de Muro, puedan conectar a su depuradora a partir del próximo verano y hasta tanto el Ayuntamiento de Muro construya la suya propia. Se aprobó por unanimidad, destacando entre las condiciones que los costos derivados de la ampliación serán a cargo del Ayuntamiento de Muro, que se fijará un canon anual de conexión y una tasa de mantenimiento, siendo el tope de utilización de 5.806 plazas y que el vertido sólo incluirá las anualidades de 1987 y 1988.

5.- Implantación del nuevo sistema retributivo para los funcionarios de esta Corporación.

El Interventor informó del contenido del Real Decreto que regula el nuevo sistema retributivo de los funcionarios de las Corporaciones Locales, que tiene como novedades más importantes el incremento de las retribuciones básicas en relación a las complementarias y dejar en manos de la Corporación y el Alcalde la distribución de una parte de la masa retributiva, concediendo a los Ayuntamientos una autonomía y capacidad de decisión que hasta ahora no tenían.

Tras aprobarse el cuadro de retribuciones básicas se procedió a la asignación del complemento de destino. Se dió lectura a la propuesta de una Comisión especial, formada por los Sres. Malondra, Plomer, De Arriba y Sr. Alcalde.

El Sr. Llinares, tras exponer su satisfacción por el contenido de este Real Decreto socialista, por cuanto se subían en general las retribuciones favoreciendo a las más bajas, dijo que no veía claro el que se subieran los complementos de destino, hasta su límite máximo, a la totalidad de los funcionarios exceptuando a los Auxiliares y Administrativos, considerando que para no discriminar a nadie debía el Ayuntamiento asignarles también el nivel máximo.

El Sr. Plomer, tras recriminar al Sr. Llinares que no hubiera asistido a las reuniones de la Comisión, como miembro de la misma, donde podría haber expuesto sus criterios, manifestó que la Comisión lo había estudiado detenidamente y que ahora no era el momento de cambiar. También se produjeron intervenciones de Malon-

dra y de Arriba defendiendo la propuesta de la Comisión. Aunque al final, tanto el Sr. Plomer como el Sr. De Arriba, manifestaron tener sus dudas sobre cuál de las dos opciones era más correcta.

En la votación Llinares y Cladera votaron a favor de la propuesta del primero; Malondra, Amer, Picó, Tugores, Serra y el Sr. Alcalde votaron a favor de la propuesta de la Comisión; y Plomer, Salas, de Arriba, Fornés y Balaguer se abstuvieron. Ganó, por lo tanto, la propuesta de la Comisión.

Posteriormente el Interventor explicó los conceptos de complementos específico, de productividad y gratificaciones, informando que su asignación correspondían al Pleno y al Alcalde, respectivamente. De acuerdo con la propuesta de la Comisión, se asignaba complemento específico, en atención a su especial dificultad técnica, dedicación, incompatibilidad, responsabilidad, peligrosidad o penosidad, a las siguientes plazas: Secretario, Interventor, Depositario, Administrativos, Cabo, Policía Municipal, Guarda Jurado y Aparejador.

De acuerdo con el importe asignado a cada una de ellas, resultaba que el Secretario mantenía sus retribuciones actuales; el Interventor veía reducidas sus retribuciones anuales en 86.050 ptas., el Depositario en 386.063 ptas. anuales, y los Administrativos en 77.586 ptas. anuales; mientras que el Aparejador experimentaba un aumento de cerca de 500.000 ptas. anuales.

Otra vez el Sr. Llinares, en nombre del grupo socialista, se mostró contrario a dicha propuesta, explicando que le parecía bien que se incrementara la retribución al Sr. Aparejador, pero no a costa de otros funcionarios y propuso que se mantuvieran las retribuciones actuales a los funcionarios aludidos perjudicados con una baja.

Otra vez el Sr. Malondra y el Sr. de Arriba defendieron la propuesta de la Comisión, la cual, en la votación posterior, obtuvo 10 votos, votando Llinares y Cladera a favor de la suya propia y absteniéndose el Sr. Fornés.

El sistema retributivo implantado lo ha sido con efectos al 1.º de enero de 1987.

NUEVOS CONTRATOS CON LA BANDA Y LA ESCUELA DE MUSICA

6.- Contrato de prestación de servicios de la Banda de Música.

Se dió lectura al proyecto de contrato elaborado por la Comisión de Cultura, cuyas cláusulas más importantes son las siguientes:

ACTUALITAT MUNICIPAL

La Banda percibirá anualmente la cantidad de 2.556.000 ptas., realizando a cambio 11 actuaciones anuales más aquellas otras que el Ayuntamiento considere. Para la distribución de la cantidad anterior, las asignaciones a los músicos oscilan desde las 36.000 ptas. mensuales para el Director o las 6.000 ptas. para los músicos de primera, y las 1.000 ptas. para 2 músicos recién incorporados.

El Ayuntamiento asume los gastos de vestuario y la duración del contrato será de dos años.

Fue aprobado con las abstenciones de los socialistas Llinares y Cladera. El Sr. de Arriba pidió constara en acta la felicitación del Consistorio a la Banda de Música por la labor de estos dos últimos años.

7.- Contrato de prestación de servicios de la Escuela Elemental de Música.

También fue leído el proyecto de contrato, destacando las siguientes cláusulas:

Los profesores de la Escuela de Música percibirán anualmente una cantidad igual al importe de las cuotas mensuales recaudadas a los alumnos distribuida de forma proporcional a las horas y a las clases impartidas, previa conformidad del Ayuntamiento.

Las subvenciones que la Escuela reciba de otros organismos, serán destinadas a la compra de instru-

mentos y a los gastos de material y mantenimiento de la Escuela.

Los profesores que impartirán las enseñanzas musicales en la Escuela serán los siguientes: Juana Ordinas Ferriol, Gabriel Bauzá Sancho, José Ordinas Ferriol y Arnaldo Reynés Florit.

El contrato tendrá la duración de un curso escolar y se entenderá prorrogado por anualidades sucesivas, si no se produce cambio expreso por una de las partes.

A petición del Alcalde, el Interventor leio el contenido del convenio firmado entre el Ayuntamiento de Muro y la Conselleria d'Educació i Cultura, según el cual el Ayuntamiento debe facilitar un local y abonar anualmente la cantidad de 1.225.000 ptas. para el mantenimiento de la Escuela. La aportación de la Conselleria será de 300.000 ptas. anuales.

Se aprobó con las abstenciones de los dos ediles socialistas y del Sr. Salas (AP).

El Sr. Malondra consideró que la postura de abstenerse era muy cómoda y afirmó que, aunque hubiera ilegalidades, él votaba que sí.

Finalizó este último Pleno del año, con cierto aburrimiento y con las felicitaciones del Sr. Alcalde a las cerca de 20 personas que habían asistido a la sesión.

Antonio Moragues

**AUTOSERVICIO
CA'N BIEL**

Plaza Sant Martí, 5 • Tel. 537818
MURO - MALLORCA

Foto Camundi

**AUTOSERVICIO
CA'NA FRANCISCA**

Calle Mayor, 62 • Tel. 537478
MURO - MALLORCA

1986: SUMARI

CULTURA

— Es legalitza l'**ASSOCIACIÓ DE PARES D'ALUMNES DE LA GUARDERIA ES MINYONET**, una nova entitat que defensarà la qualitat educativa dels nostres nins més menuts.

— Exit de participació, alta qualitat artística de les carrosses i massiva assistència de públic a unes Festes de **SANT ANTONI** en el seu punt més dolç, enguany reforçades amb una Trobada de Glosadors.

— Un any més, la **ROMERIA DE SANT VICENÇ** i la **FIRA DE SANT FRANCESC** assoleixen una brillantor notable. La Romeria convertida en una festa colorista i participativa i la Fira que ha aconseguit continuïtat i despertar l'interès de visitants i cases comercials. Menció especial pel concurs Caní en camí de convertir-se en un concurs de caràcter nacional.

— Tres entitats locals se segueixen significant positivament: el **CLUB D'ESPLAI «SARAU I BAUXA»** amb una magnífica tasca amb els nins, de la qual en són un bon botó de mostra la Fira del Llibre Infantil i Juvenil, el Campament d'Estiu, enguany amb el lema «Amistat i alegria tot lo dia», i les setmanes de «Cine per la Pau» i «Cinema de Fantasia i Aventura»; l'agrupació **REVETLA D'ALGEBELI** que, a més de l'escola de ball, ha duit endavant una nova edició de la Mostra Internacional Folklorica i ha fet una escapada a l'illa veïna, a Sant Josep d'Eivissa; i la **CORAL MIQUEL TORTELL**, multiplicant les seves actuacions i lluitant de moment per la seva consolidació.

— Bones festes les de **SANT JOAN 1986**, rectificat errors passats, encara que amb déficit excésiu: 10.797.259 pessetes.

— «MURO 85», l'altra revista local, deixa de publicar-se amb l'any.

— **ALGEBELI** organitza, amb notable èxit, la **DIADA DE LA PREMSA FORANA** que el 16 de novembre congregà a la majoria de publicacions dels pobles mallorquins.

ACTUALITAT MUNICIPAL

— S'inaugura la primera fase de l'Edifici d'equipaments de la Plaça del Mercat: la **UNITAT SANITARIA** i el **CENTRE PER A LA TERCERA EDAT**. Una fita que perdurarà i farà història en el contexte de les realitzacions urbanes locals.

— L'Ajuntament aprova, en un polèmic Ple, l'acceptació d'un donatiu de D. Francesc Fluxà, D. Miquel Femenias i D. Guillem Ramis, per a l'adquisició d'un **LAND ROVER**. Els donants foren els contractistes adjudicatari de les obres d'urbanització de la part ampliada del Cementeri Municipal i posteriorment de les obres del Camp Municipal d'Esports, amb supostes irregularitats denunciades per l'oposició.

— El 21 de març s'aprova el **pressupost per a 1986** per un import de 204.000.0000 de pessetes, el que suposa un increment del 51'85% en relació a 1985.

— Continuen les inauguracions d'obres públiques: en el mes d'abril la **PLAÇA DE LA CONSTITUCIÓ**, amb divisió d'opinions en relació al monument que la presideix, i les obres de **RESTAURACIÓ DE L'ANTIC CLAUSTRE L'EX-CONVENT DE MINIMS**. Dues obres necessàries oportunament lloades.

— Per primera vegada en moltíssims anys el número d'habitants de Muro és queda per davall dels sis mil. La població de dret, segons el nou **PADRO MUNICIPAL D'HABITANTS**, ascendeix a 5.778 habitants.

— Es crea l'**ESCOLA ELEMENTAL DE MUSICA** que ja acolleix en aquest primer any, a més d'un centenar d'alumnes.

— Dos acords importants adoptats per la Corporació: l'adquisició d'urbanes per a l'**ALINEACIÓ DEL CARRER LLIBERTAT** per un import de 23.053.000 pessetes i la compra del local de la **COOPERATIVA AGRICOLA MURERA** per 12.500.000 pessetes, salvant d'aquesta manera la crisi de l'entitat que es trobava en perill de desaparèixer.

POLITICA

— Amb un 53'54% dels vots emesos, Muro es pronuncià, al igual que la resta del país, per un **SI A L'OTAN**.

— El 22 de juny es celebren **ELECCIONS GENERALS** amb victòria clara, a Muro, de la Coalició Popular, seguida del PSOE i d'un pujant CDS.

— Es constitueix a Muro **UNIO MALLORQUINA**.

ECOLOGIA

— En el mes d'abril s'inaugura a s'Albufera de Muro el primer **OBSERVATORI D'AUS** de les Balears.

— A començaments d'estiu s'enceta una polèmica que dugué llarga coa, amb uns protagonistes insòlits: **ELS COLOMS**.

— **ALGEBELI** recolleix la notícia de que la Conselleria d'Agricultura del Govern Balear invertirà 45 milions de pessetes per a millorar i recuperar s'**ALBUFERA DE MURO**.

ESPORTS

— **JAUME TOMAS** és proclamat millor Esportista Juvenil de Balears 1985.

— **MIQUEL ANGEL CIRER** aconsegueix, l'onze de maig, el subcampionat de Balears de Muntanya per a corredors juvenils.

— El **C.D. MURENSE** realitza una pobre temporada a Tercera Divisió, amb Vera com a jugador més regular i Ramon i Comas com a màxims golejadors. Actualment està atravesant una greu crisi a la qual no se li veu encara una sortida satisfactòria.

— Ben al contrari, els **ALEVINS**, dirigits per **RAFEL CATALA** i amb **CATA** com a Pichichi, aconsegueix proclamar-se campions després d'una campanya excel·lent.

— **JOAN BALLESTER** rep de la Corporació Municipal l'insignia d'or i brillants per la seva destacada trajectòria esportiva, culminada amb l'organització del Mundial de Caça Submarina.

— El 24 d'agost, s'inauguren la Tribuna coberta, les grades i la pista poliesportiva del **CAMOP MUNICIPAL D'ESPORTS**.

SOCIALS

— L'Ajuntament i tot el poble de Muro reteren públic homenatge a **MADO QUINTANA**, amb motiu del seu centenari.

— Un altre tràgic accident va venir a tenyir de dol la vida dels murers: el jove de 18 anys, **BARTOMEU BUADES**, moria a la carretera de Ca'n Picafort.

XEP-A-XEPS PEU DAVALL TAULA

UNA PORCADA

Jo no sé quin truí me du mogut en **Joan Coric**, ni si ho fa aposta o és que ses coses li vénen així per desig de la providència. Lo cert és que mos posa es bunyols a dins es plat. Sussuaixí descabdella fil contra es regidors, com ara li pega per fer campanya electoral o suara s'annerot darrera un porcell. Però no passem s'arada davant es bou. Lo que volíem dir és que en **en Joan** mos cau simpaticó i, a despit de que qualque bajoca digui que paresc es rellotge de sa torre, venga repetir ses hores, el duc en aquesta secció per segon mes consecutiu. Però comencem sa contarella...

Això era i no era, per a voltros un mascle i per a jo una femella. Dia 19 de desembre, divendres —dins quin cap cap matar es porc en divendres?—, en **Joan** amb una tropa d'amics i parents —entre es primers en **Llorenç Catxo**— es disposaven a donar ganiveta a un porcarro blanc de 180 quilos, quan s'animal va gronyir: prou!, els hi mostrà es barram i li va donar a ses cames com un esperitat, carrer Major per amunt, sense respectar sa direcció contrària, mentres es matadors, flastomant com a carreters i més retgirats que un cuc de terra, el seguien així com podien.

Prengué es porc cap en es carrer de sa Taulera i altra vegada contra direcció carrer Màrtirs —màrtirs?— avall fins en es taller d'arreglar cotxes d'en **Xisco Cabo**. Allà va posar punt mort per agafar aire i deixar que n'agafassin es bergants que l'encalçaven —o era es porc que les encalçava a ells?—. Pegà quatre brufols, més encès que un lluet, va tirar p'enterra bidons i trastos i tot seguit prengué es carrer de Sor Justina cap en es carrer Major. I vet aquí que aferrat en es Museu hi ha un trast que el buiden amb una retro-excavadora i, patapum!, allà dedins se tirà s'animal com si fos es mollet d'ets anglesos. I heu de creure i pensar i pensar i creure que darrera ell arribaren es matancers, suant sa llet de s'enconar —sa primera que mamaren, vaja— i cloquejant com a quiques de corral. I ho podeu jurar que no n'hi hagué

cap que tengués bemols per entrar dins es clot, perquè es marranxó era morrofort i se bastava per arrabassar-los sa pell a tots, a mossegades. I no diré cap mentida si afegesc que no era es porcell totsol que pegava bramuls i gronyia.

I allà ja els me tens cloquejant i fent fum, sense sebre si anar a cercar en **Campanilla** o pegar-li un tir ben pegat. Es porc, no fa falta dir-ho, tenia ses idees més clares i es barram més gros. I finalment se decidiren per s'escopeta.

En prevenció de que se'ls aplicàs sa llei antite-rrorista o de que qualcú se pensàs que mataven tords nuclears en temps de veda, anaren a demanar la vènia a la benemèrita. Ja veis com en **Joan Coric**, d'ençà que vol esser batle, pensa ses coses xanoxano i procura no sortir-se d'es solc.

Dugueren s'escopeta i com si ells fossin en **John Wayne** i es 7^a de cavalleria i es pobre marrà l'indi **Morro Rabiós**, li envergaren dues trabucades i s'animal va fer es tres badalls, perquè ja ho diuen que contra força no hi ha resistència.

Amb sa retro-excavadora l'enlairaren i amb sa desnossadora li feren donar sa sang allà mateix, ben penjat, com si d'un linoxament es tractàs, i després el se'n dugueren, ara sí, ben agosarats i decidits, cap a Ca'n **Joan** i en feren matances i possaren es peus davall taula per recobrar energies malmeses.

I es que no cregui aquesta rondalla vera, que es seu cap se li torni de cera.

No cregueu, però, que aquest conte s'ha acabat. Vet aquí una guarda de capítols de lo més embullat que encara no s'han resolt:

1) Es propietari d'es solar vol cobrar un lloguer ben sucós, per haver estat utilitzat com a escorxadador. Per enviar es porc a s'altre barri, vaja.

2) L'amo de sa retro també vol cobrar per haver tret es garri difunt de ses profunditats d'es clot d'es solar, sense lo qual no n'haguessin fetes, de sobrasades i llengonisses.

XEP-A-XEPS PEU DAVALL TAULA

3) En **Xisco Cabo** diu que quan li duen qualche locomòbil en es taller és per adobar-lo i no per a des-trossar-li ses eines.

4) En **Paco Tugores** ha agafat una bona moneia ecològica i ja escampa que aquest afusallament públic és una vergonya i un atemptat de primer ordre, perquè, si ho pensau, per arribar a 180 quilos bé n'han de posar de plomes i coloms damunt sa balança.

5) Es **Municipals** estan disposats a posar un parell de multes d'aquestes que fan fum en es porcell per circular reiteradament en direcció prohibida. I si es porcell no paga, que no pagarà, es responsable subsidiari és en **Joan Coric**. Pagar es sastre p'es teixidor, en diuen d'aixó.

6) Es capitosts de **Belles Arts** pensen també reclamar una bona penyora a l'amo d'es solar, perquè diuen que no només han esmicolat sa façana de sa casa veïnada d'es Museu, sinó que, a damunt, fan matances en es solar.

I l'amo diu que pagui es que s'ha de menjar es camaiots.

7) Menjar es botifarrons d'aquest porc serà ben igual que menjar grans de raïm, lo que en lloc de pin-yols tendran perdigons. I ben exposat està es qui ho faci a deixar-hi qualche tros d'extremer. I qui haurà de pagar es protocol d'es dentista?. Tots a la una: **en Joan Coric!!!!**.

I noltros li hem amollat aquest rosari que heu llegit en en **Joan**. I ell, amb tota sa seva ronseria, mos ha enteferrat aquesta: «Al.leluia, al.leluia, qui no mata porc, no menja xuia». Iddò.

Lo dit: en **Joan** quan no escriu cartes obertes, colca en bicicleta o fa porcades com sa que hem contada i també serveix xocolata en es seus amics a les dues i mitja de sa nit i s'escalda un dit. I és que n'hi ha que per fer-se publicitat pensant en ses eleccions municipals que vénen són capaços de tot i de més. Jesús, bon Jesús!

Però, ja ho diu s'adagi: cada un a ca seva, cuina i pasta així com vol. I no totes ses campanyes electorals han d'esser fer promeses a s'Ateneu i repartir sobres amb paperetes en es nostres padrins. O no?.

The Observateur

TEMPS DE MATANCES

Como dato curioso diremos que el verraco propiedad de Juan Vives Vives (a) «Marc», de C/. Cervantes, 19, dió un peso de 377 Kgr. La otra foto muestra los enormes clavos del fenómeno porcino.

Cases de SON SANT MARTI

*Saluda a los participantes de
la Diada de Premsa Forana
a Muro*

Carretera Muro a Ca'n Picafort - km. 8
Tel. 53 74 50 - Apartado n.º 2
MURO (Mallorca)

MOLTS D'ANYS

¡Any nou, vida nova!

— Què tornes?, ja mos pensàvem que no vendries pus a escriure. Trobam que ja fa Pep.

— Sí! voltros vos creis que perquè tenim títol o carrera ets articles mos han de sortir com a bunyols o per ser orelles. A mi em costa molt escriure i a més no m'agrada gaire, preferesc parlar o llegir.

A més fa temps vaig dir a n'es Director de sa revista que necessitava carregar piles i que passava uns moments molt amargs i molt baixos.

Gràcies a Déu ja ha passat es temporal i aquíestic amb renovada il·lússió.

— ¿Signaràs una altra vegada amb el pseudònim de Joan Moragues?

— Clar que sí! Què hi ha de mal! Tot el món sap en aquestes altures que som En Toni Caldés. Si utilitz pseudònim per a mi i els personatges d'aquesta secció és perquè representen o al manco volen representar, es prototipus, es models culturals, ses distintes maneres de pensar d'es poble. Fixau-vos que tant Joan Moragues com Antoni Perelló, com ara més envant Miquel Fornés, Maria Ramis, etc. no són més que es noms i llinatges més comuns i nombrosos de Muro, per tant no tenen res a veure amb cap persona real i concreta.

— Si tothom sap que ets en Toni Caldés, signet amb es teu nom.

— Tornam-hi tornei. ¡Què sereu tan pesats i tan confosos en aquest tema com es de Muro-85! ¡Què si donar sa cara, què si no! Ja està bé!

En primer lloc vull que en Joan Moragues —encara que sigui jo— tengui vida pròpia dins sa contarella. En segon lloc que expressi es sentiments que tal volta no m'atrevesc a mostrar moltes vegades dins sa vida real com poden ser, es plorar, cridar, etc. En tercer lloc escriure en pseudònim pot evitar prejudicis, segones intencions, repeticions, etc. I en quart lloc personalment no m'agraden els anònims ni em son partidari. Així que basta. No en vull parlar més d'aquest assumpte.

— Bé, bé, no t'enfadis.

— No m'enfad però no m'agrada discutir i discutir. Prou problemes i feines hi ha!

— A lo que anàvem, en Joan Moragues ets tú. I en Toni Perelló?

— En Toni Perelló seria sa persona conservadora que encara lluita per a sa supervivència i que té una visió encara sagrada de s'autoritat i es poder. En definitiva encara moltes persones d'aquest poble. En Miquel Fornés s'home que ha escapat en certa manera de sa simple sobrevivència, que ha guanyat quatre duros i que es creu per això que ja té una determinada posició per poder criticar sense possibles errors. Confon sa cultura amb quatre fórmules d'anar per sa vida. I Na Maria Ramis representaria sa dona que lluita per fer-se amb un lloc dins sa societat però que moltes vegades també sols assoleix lo més superficial.

— No creus que és una tasca prou difícil enfrontar aquests personatges dins aquest escrit «Ruralia» i a n'es mateix temps retratar-los.

— Molt, però pens per una banda que no tots es artistes tenen perquè pintar tots es personatges. Seran es distintes problemes de la vida es que tenguin sa darrera paraula. Per tant s'estructura serà multiforme en so sentit que una volta pot sortir una carta d'en Joan Moragues, una altra simplement en diàleg d'en Miquel Fornés amb Na Maria Ramis i així etc.

— Sé que és un pla molt ambiciós però és que se pot viure sense cap tipus d'utopia, d'ideal?. Jo crec que no.

— ¿Què esperes de mil nou-cents vuitanta-set?

— Poder escriure dotze «Ruralies».

— Ja ho voldriem. I res més?

— Casar-me.

— No ho creim...

— Idò no anau gens desencaminats!

Bé, Molts d'Anys i Bones Festes, se m'ha acabat es rollo.

Joan Moragues

TAPICERIAS Antonio Riutort

TRESILLOS - CORTINAJES
FUNDAS PARA COCHES

Mártires, 36 - Tel. 53 74 42

MURO

BOTIGA NIELL

Héroes del Alcázar, 6
Tel.: 53 70 40

MURO

LA REVOLTA DE 1808 A MURO CONTRA L'IMPOST DEL «CUARTILLO DE VI»

El clima que vivió Mallorca en los inicios del S. XIX está marcado por la agitación, tanto interna como externa, en el contexto de los precedentes y la propia Guerra de la Independencia Española. Corría el temor, tras continuas alarmas desde 1806 y todo el año de 1807, de las correrías de los ingleses deseosos de conseguir un puerto en el Mediterráneo y reconquistar Menorca. El 7 de febrero de 1807, el Capitán General D. Juan Miguel de Vives, recibió aviso de que diversos buques británicos habían entrado en nuestros mares, con bastante tropa de desembarco. La alarma estaba servida, redobláronse las guardias, se incomunicaron bastantes puertas de la ciudad. Se envió a Sa Pobla un escuadrón de los Husares españoles y una columna de artillería volante. Se puso en alerta a las milicias urbanas de Inca, pusieron en pie de guerra las compañías de Sa Pobla, Pollença, Selva, Inca, Santa Margarida, Campanet y Muro, con la consiguiente alarma e inseguridad para sus moradores, al igual que con grave perjuicio para sus intereses.

El pueblo estaba muy descontento, se habían prohibido los bailes de máscaras y sólo podía haberlos en el de peseta, por cuyo motivo fueron apredreadas las ventanas del marqués de la Bastida. La Misericordia y casa de Expósitos estaba plagada de deshauciados; la mendicidad y ociosidad arreciaba por las calles. Muro estaba constreñido por el Cordón de Sanidad dirigido por los señores D. Nicolás Serra, D. Juan Massanet, D. Jaume Mareu y D. Juan Palou de Comasema.

Hay que añadir la agitación interior producida por los nuevos tributos. Aumentó la impopularidad del tributo del cuartillo de vino ideado por D. Miguel Cayetano Soler, Ministro de Hacienda, mallorquín, que puso en práctica el impuesto de 4 maravedies sobre el cuartillo de vino cuya exacción produjo tumultos y motines en muchas regiones españolas y también en Mallorca.

A mediados de 1807 se dispuso nuevamente poner en vigor el cobro del impuesto y entonces aparecieron las resistencias al pago, se despacharon ejecutores a los pueblos y hubo en ellos tumultos y pedreas enfrente de las casas de los amigos del Ministro Soler.

Al hilo regenerador de la antigua lucha comunera, los payeses se juramentaron para no introducir vino en la ciudad. El gobierno tuvo que proteger con tropa a los payeses esquirols, que eran asaltados por los confraternizados contra el impuesto.

Los días 11, 12 y 13 de mayo de 1808 la revolución salpicó el pueblo de Muro (fossilizado bajo las concepciones históricas inmovilistas, como un pueblo servil, leal y pacífico, muy lejana imagen de la auténtica dinámica histórica, a la que obedece el devenir murero). El Juez Elola partió el miércoles 11 de mayo de 1808 hacia Muro con 150 soldados, por motivo de haber asaltado el pueblo la casa del difunto bayle Real, haber pegado fuego a la casa del exactor del impuesto sobre los frutos.

Al llegar Elola a Muro, los desmanes se habían terminado y no hubo necesidad de hacer uso de las armas. Procediose a una información y fueron detenidos los cabezas del motín, los cuales fueron llevados a la cárcel de Palma.

El viernes día 13 en Llubi y Sa Pobla hicieron lo propio y el Juez Veleña con soldados tuvo que personarse.

En Andratx se generaron varias figuras de palmito. En Buñola el cobrador Artigues, por alusivas a Soler, tuvo que escapar a Llubi perseguido por el pueblo.

La venganza particular se ensañó en las fincas de varios particulares partidarios del antiguo gobierno, que vieron talados sus árboles o destruidas sus mieses. El 29 de mayo de 1809 hubo una continua bulla, los licenciados en número de 600 fueron al general a pedir la libertad de los presos payeses de Muro, Sineu, Valldemossa y Llubi y fue al fin concedida. A la 1 tocaron generala por temerse algún alboroto porque delante de la cárcel y calles inmediatas estaba lleno de gente.

A las 3 h. fueron sacados de la cárcel todos los payeses encarcelados, entre los que había 5 mureros por el asunto del ruido del vino.

El 1.º de junio amanecieron muchos pasquines pidiendo la cabeza de Elola uno de los cuales decía: «Elola, es mallorquins de la teva sang tenen gola».

El 10 de junio de 1808 por la frecuencia con que aparecen los pasquines, la Junta Suprema anuncia la muerte para el que fuere encontrado en estos menesteres.

El 24 de junio apareció un bando para que fuesen denunciados los sujetos ociosos y revolucionarios con el fin de sacarlos de la isla.

El 21 de marzo de 1811 se prohibió a los vecinos de Muro y Sa Pobla la pesca en las aguas del predio la grande Albufera, de conformidad con la instrucción que el Comisario Real de Guerra de Marina D. Esteban de Geztambide, dispuso se observase, en aquella posesión, propiedad de D.ª María Caro, hermana del Marqués de la Romana.

El 16 de mayo de 1817 las villas de Sa Pobla y Muro, representaron al Bayle del Real Patrimonio D. Antonio Laviña exponiéndole los graves perjuicios que ocasionaban a la salud pública y a la agricultura el estado en que se hallaba la Albufera y terrenos contiguos constatando su abandono en cuanto a limpieza de canales.

Terminaba una lucha y se iniciaba otra: la lucha por la Albufera, sa nostra albufera de Muro, que hemos sido los auténticos sufridos en su conquista y laboreo. Entre tanto en Bellver tronaban los fusiles y caía el General Lací, una víctima más por la lucha en conquista de la libertad, pero tanto la Albufera, como las luchas entre liberales y absolutistas en Muro, la ampliación de los hombres ilustres de Muro, D. Pedro Juan Llompart, el Padre Rafael Noceras, seran objeto de otros estudios y trabajos, en números posteriores para nuestra siempre querida revista ALGEBELI.

Pep Llinares Martorell

BIBLIOGRAFIA

Llabrés Bernal, Juan: «Noticias y relaciones históricas de Mallorca. Siglo XIX». Tomo I (180101820). Imp. Mosen Alcover. Palma 1958.

Santos Oliver, M.: «Mallorca durante la 1.ª Revolución». V. I Imprenta de Amengual y Muntaner 1901.

TONI ERA, TONI ÉS

De Tonis, a Mallorca, n'hi ha de tot color. De Sant Antoni, en canvi, només n'hi ha un: aquell que s'obri camí amb un gaiato d'aquests de pelegrinar, amb un picarol fermat alt de tot, seguit d'una corrua de someres, galls, ases, conills i bestiar divers; aquell que obri una enclotxa enmig del fret de l'hivern i obri portals mallorquins de pinte en ample i para taules amb porquim selecte: sobrassada vella, un camallot de la poltrúa, pa se segó, vi de bóta, mesclat i galletes dolces assortides: de coco, amb cobertura de xocolata, ensucrades. El **Surtido Cuétara** és ideal per brufar quan passin les carrosses. Diuen que Sant Antoni se va enamorar d'un porc: quin remei li degué tocar, allà on era, enfora de remeis, fent oració. Devia ser per això que jugava a set-i-mig amb el Dimoni, aquest Dimoni mallorquí banyut com el minotaure de Creta, cosí seu segurament. Afeccionat al suc, als foguerons i a les gloses, Sant Antoni pareix que es troba millor dins la taverna que a l'altar.

Les carrosses de Sant Antoni de la meua infantesa eren més humils que les de Muro. La somera d'en Pons amb un carretó endomassat amb paumes de garballó, ple de Tonis: en Toni Caragol i en Toni el lleter eren els que feien més trull. Quan el **tio Juan** amollava un coet la somera se renegava i tot el bestiar que hi havia prop del carro ho donava a les cames. Record na Xaica, una cussa color de canyella que vaig estimar molt de petita, i un cusset negre que nomia Moro i que va morir atropellat. Llavò tothom sabia qui era na Xaica i qui era en Monte, de quin color tenien el moix les Resolines, de si a ca madó Coloma els havia comparegut una cussa malalta, de quan aquell cusset que sempre anava darrera na Petra Pescadora va tornar cec i de deu vegades nou es perdia i l'havien d'acompanyar a ca seva. Per Sant Antoni jo he vist beneir el lloro de madó Ugueta, aquell que deia «bon dia Toni, bon dia Tonina» quan qualcú hi duia unes sabates a posar mitges soles, el ca de Bóquer i una moixa color de Sant Francesc que l'any de la neu ens va dur calamars pel terrat, no sabem d'on: els calamars que qualcú havia posat en fresc damunt la nevada del corral. En dugué fins a quatre, un perhom. Quan les bèsties eren conegudes i estimades per tot el poble les persones també ho eren; per això la carrossa dels Tonis sabia davant quin portal havia de fer aturar la somera per brufar: davant ca seva de cada Toni hi havia ximbombades i regalims de mesclat.

Jo supós que a Muro tothom pot explicar històries de Sant Antoni que s'assemblen a n'aquesta: fins aquí, però. Ara ve la variant pollencina —i del Moll— de Sant Antoni.

EL PI: Ara les dones ja podem anar a cercar el pi; abans era cosa només de mascles. I ara que hi podria anar, no me dóna la gana d'anar-hi: massa moixeria i massa renou. Al Moll l'ambient és més relaxat. Si és bon temps van a cercar el pi de Formentor amb les canoes; quan hi arriben berenen de botifarrons, llançonissa, arengades i pa de Ca'n Banya, i duen el pi de remolc amb la **golondrina**, ximbombada va i ximbombada ve. El planten davant l'església (a Pollença encara ho fan manualment, amb cordes; al Moll passam molt de malgastar energies i en Martí Puig l'alça amb la grúa). Alt de tot hi pengen un gall, una ensaimada i una ampolla de xampany, l'ensabonen ben ensabonat perquè sigui mal de pujar i el més lleteret del poble es posa dos o tres jocs de pantalons, ídem de camises, ídem de mitjons, i quan llenega se treu una muda i segueix pujant amb la de davall, que és neta. Diuen que el pi simbolitza la virilitat, però fa un parell d'anys que aquí el va haver de pujar una al.lota (cosa mai vista) perquè no hi va haver cap al.lot que ho aconseguís.

El pi de Sant Antoni ha entrat a Pollença —procedent de Ternelles— escortat per la Guàrdia Civil, que ha fet servir material «antidisturbios» (si Pollença no ha estat el primer nucli de la part forana de Mallorca on s'han fet servir aquests invents, que qualcú m'ho faci veure). Això va ser fa tres anys, quan el batle va privar d'anar a cercar el pi per por que no llenegàssim amb la neu i ens féssim ói-ói. La gent va dir que aniria alerta a caure i que se n'anava a Ternelles. I així ho feren. Però un parell de dies després els de l'ajuntament anaren a cercar el pi legal, el pi amb I.R.T.P. (encara no hi havia IVA), el pi acadèmic, el pi de missa i confessió diària, el pi bon al.lot, el pi d'acció catòlica, el pi espanyol, el pi de San Mario, i quan el tingueren a siti, enmig d'un silenci sepulcral el varen fer pujar a un vellet a qui tothom tirava monedes.

— Venut! Venut! Venut!

Però no hi va haver manera d'abolir Sant Antoni: amb ell, ni en Franco i tot no hi va tenir res a fer. Mentre quedi un mallorquí condret, aquest sant regnarà. Sabeu per què? Perquè sabem fer el **toni**.

Xesca Ensenyat

PROGRAMA DE FESTES DE SANT ANTONI

Com a nota curiosa, publicam un antic programa de les festes de Sant Antoni, que ens ha deixat l'amon Jordi Morro, el personatge que entrevistarem el mes passat, i que un any darrera altre representa el Sant eremita al transcurs de les Tradicionals Beneïdes.

Encara que —suposam per un descuit d'impremta— no podem dir exactament de quin any és, fer les cases col.laboradores, deduem que té més de vint i cinc anys. ▶

CULTURA POPULAR

«DISFRESSATS DE DIMONI A MALLORCA» (I)

Per Mallorca tenim més d'una contarella o rondalla que parla de vendre l'ànima al dimoni, per tal d'obtenir d'ell una cosa o altra. Lo de vendre l'ànima al dimoni és contarella que trobam a molts d'indrets del món, desde Goete al nostre Jordi d'es Recó, i molt abans, bé per obtenir els amors d'una donzella, bé, com l'amo de Cosconar, per poder tenir fetes les feines d'hora un any de neu i de molta de trenca; ben prest una guarda de dimonis li tengueren tots els sementers ben nets i arreglats, després d'haver venut la seva ànima a n'en Barrufet. Aquell amo al veure que cada dia se li presentaven els dimonions per demanar-li que havien de fer, cosa posada en el tracte, ja no sabia on enviar-los i de cada dia li creixien més i més els remordiments d'haver d'entregar l'ànima al Diable i començà a anar cop piu, fins que la seva dona li va fer el motiu d'aquella malsofridura. Sa madona prengué les messions, era de les poques que, a vegades no les duia, i digué a l'amo: demà el matí al venir els dimonis, per demanar quina feina han de fer, les m'envies a mí i ja m'en empatxaré jo, de manar-los alguna feina que no faran, ni podran fer i així haurà acabat en Barrufet de tenir empriu damunt la teva ànima i a tu te passarà la malsofridura que dús. L'endemà matí se presentaren sa codrilla dels dimonis a la madona, endossada per l'amo, demanant-li quina feina volia que fessin i ella que estava asseguda a una cadira alta, esperant-los, un poc cama aquí, cama allà, les digué: «ja podeu començar, m'heu d'adresar tots quants de pèls tenc, d'es forat de sa panxa fins abaix, sense que me n'arrabasseu cap ni un». Aquells dimonions començaren la tasca i ni ells, ni una altra codrilla que hi envià en Barrufet, ni en Barrufet mateix, en tregueren l'aguller d'aquell fil i bollit i com que no compliren el tracte se'n varen haver d'afluixar de l'ànima de l'amo, quedant ell i sa madona més contents que un Pasco.

Que sabi hi ha altres acaballes d'aquesta contarella, unes més blanques i altres més verdes; però crec que n'hi ha abastament per deixar constància de que per aquí també tenim contes d'aquests.

Dins la majoria de les cultures populars primitives, els dimonis amb una partida de formes, esperits malignes, bruixes, mals esperits, etc. hi han estats presents de qualqua manera. Sir James George Frazer, en la seva gran obra *La Rama Dorada o Magia y Religión*, escrita en anglès l'any 1.890 i traduïda al castellà per el Fons Econòmic de Bons Aires l'any 1.944, entre moltes al·lusions als dimonis, en parla trenta planes seguides de l'omnipresència dels dimonis i les seves expulsions periòdiques en diferents llocs determinats i pels més estranys procediments.

Nosaltres per aquí també trobam records de creences en mals esperits; encara crec de que per Artà trobaríem persones velles que farien memòria de que la cendra dels foguerons de Sant Antoni se duïen a escampar per dins els horts, propietat dels que havien duita llenya per fer el fogueró: tot per fer fugir els mals esperits; creença aquesta, tal vegada, lligada amb el vell costum provençal, de dur a escampar per les terres, amb el mateix fi, les cendres del tió de Nadal. A més ells guardaven trocets de carbons d'aquell tió, dins olletes o xicares ben tapades per posar damunt les finestres de les cambres, perquè no entri el mal esperit.

De bruixes per les nostres contrades hi va haver temps que n'estàrem ben servits. Per devers l'arxiu de la Inquisició hi ha prou papers on no se parla gens bé d'elles. Prop de la carretera de Lluçmajor a Algaida hi ha el Puig de les Bruixes; segons conten aturaven tots els carros de parell, que s'atreïen a passar per aquell camí, ja foscandó i a més les trabucaven, fins que havent donat compte d'aquells debasseis a n'el Rei En Jaume, aquell manà construir una Creu i posar-la en aquell punt i s'acabà el truí. Ben prop del nostre temps, l'any 1935, encara a Caimari hi havia una dona vella, que li deien Madò Morutxa i segons el poble era bruixa i els vespres tornava un moix negre per fer-ne de ses seves; però lo de les bruixes que a nosaltres ara ens interessa són les reunions que, se conta, feien tots els dissabtes a punt de la mitjanit, els sàbats, presidits pel Dimoni, sempre en forma de boc d'un gros banyam i un bon barbó, i ens interessa, perquè els banyams dels nostros dimonis grossos sempre eren de boc, segons velles tradicions i els pocs escrits que fan referència a les faestes caretetes dels dimonis grossos. En aquell temps per proveir de banyes als dimonis, tenien molt més a mà banyam de

CULTURA POPULAR

bous dels parells que llauraven i tiraven a carro i de xots passadors o passés; però havien d'esser banyams de boc, i per lo tant, no crec gens exposat el creure que hi havia un cert entrapaulament entre les caretes dels nostres dimonis grossos amb el boc, dimoni de les bruixes. Això, naturalment, no és una afirmació total; jo amb aquestes coses, després de rebostejar tots quants de recones trob i puc, a lo més que arrib és a formular una opinió, perquè segueisc dubtant; però crec que lo dit és tota una fonamentada possibilitat històrica i pot esser digne de tenir en compte.

No podem deixar de dir qualque cosa dels «Dimonis Boiets»; petits dimonions, que habitaven, segons diuen, dins certs pous i fonts; ells no demanaven a ningú que les vengués l'ànima, sinó que se dedicaven, més que res, a fer tota classe de balandrines o petites bruixaries. En temps primer en els pobles on una partida de bergantells no en feien de bona, les deien dimonis boiets: la traducció d'avui seria de «gamberros».

Després d'aquestes divagacions dimoniaques, parlarem de la presència física dels disfressats de dimonis a Mallorca, de dimonis grossos, de dimonis petits o dimonions. Tots tenim encara fresca la memòria de les Dimoniades celebrades aquests anys passats, així es que no cal enredar-nos gaire en descripcions de les seves ferestes carotes i els balls que ens ballaren; més bé intentarem situar les ocasions en les que surten al mig els dimonis a la nostra illa, que fixarem en cinc.

A les Dimoniades crec que les podem situar com un vertader renaixement d'aquest tema de la nostra cultura popular i com tots els renaixements aporten als vells costums innovacions; la cultura popular i els seus temes, no són ni han estat mai estàtics, sinó dinàmics, en temps i ocasions més i en altres manco. Així en les Dimoniades, veim substituïdes carotes amb pell i banyams de boc, per altres ben ferestes, si voleu, però de cartó-pedra; veim resorgir dimonis en colles cantant i ballant melodies, que ni tan sols són mallorquines, etc. ¿Què hi farem? Això sol dur això però, com hem dit, és un resorgiment d'un tema de la nostra cultura popular i Muro amb la seva Dimoniada, donarà una nova empenya en el coneixement de les nostres coses velles amb l'agraïment de tots els que les estimam.

La tradició mallorquina la majoria de les vegades ha mesclat els dimonis amb la Festa de Sant Antoni Abad en tots els pobles; és ben possible que aquesta simbiosis sia per lo que ens conten les històries del Sant, plena de temptacions que, el dimoni en diverses formes li va fer sofrir en el desert; però sia per lo que sia ens trobam, ja temps enrera a Manacor, a la colcada del dissabte de la Festa de Sant Antoni, a un Sant Antoni, vellet, amb barbata blanca, vestit d'ermità amb un gaiatò enrevoltat i sempentejat pel Dimoni gros amb el seu burjó i amb la seva espantosa cara i ferosa amb un gran banyam de boc, i a més d'un estol de dimonis petits, ballant tots al so de la tonada de Sant Antoni; el Sant procurava aguantar totes les sempentes i malmenades, sense arribar a caure, però prop fent-s'hi, amb tota la paciència d'un sant. S'acabava el ball fent Sant Antoni una creu damunt tot l'esbart de dimonis, que quedaven estesos per terra.

La colcada de Sant Antoni a Manacor, passat ja mitjan segle XIX, era una carrossa, que solia esser única, hi anaven els sonadors (guitarristes, guitarroners i violiner) i un estol de cantadors. Sant Antoni i els dimonis anaven darrera, darrera, acompanyats en aquella processó per jovensans i al.lotea; devien armar, qualque any a forsa

de bogiot, tirant trons (coets) per dins les cases, especialment en aquelles on s'hi trobaven al.lotetes joves; hem tretes aquestes notícies d'una partida de bans publicats, en aquell temps per diferents batles amenaçant seriosament castigar aquells fets; bans publicats per en Rafel Ferrer Massanet, Director de la revista manacorina Perlas y Cuevas i en aquella revista.

Tant la persona que feia de Sant Antoni, com la que feia de Dimoni Gros, solien esser homes ja granats i tenien el seu paper ben sabut, perquè aquests càrrecs eren gairebé vitalicis i a vegades hereditaris. Els dimonis petits eren al.lotots i ni les cares ni els vestits eren tant ferosos, ni a prop fer-s'hi, com els del dimoni gros; les banyetes eren de devers un pam de llargues i un poc mes gruixades que un dit gros i eren de roba plenes d'arena.

En el ball els dimonis, encara que ells ballassin al ritme de la tonada de Sant Antoni, no cuidaven massa de fer els punts ben marcats, ni de fer determinades voltes i revoltes en moviments pre-establers, sinó que ho deixaven a l'improvisació i la cosa era més exagerada o manco, segons on i davant qui ballaven; si el rotlle per ballar era massa petit i encara que no ho fos si hi havia al.lotes joves per la fila davantera, cuidaven els dimonis amb bots i sempentes de fer-lo fer gran a bastament, ajudats per els burjons o forques. Els burjons solien esser de donarda perquè eren gruixats i lleugers.

A la vila d'Artà, com a Manacor, la sortida dels dimonis principals era la del dissabte de la Festa de Sant Antoni. La volta se començava a la sortida de completes amb les Autoritats, els Obrers i els Dimonis; segons notícies el dissabte no hi havia carrossa com a Manacor. La volta amb la dita comitiva i la gent que la seguia, anava a visitar tots els foguerons de la vila, començant pel fogueró de davant ca l'Obrer que duia el trui, que així s'anomenava l'Obrer Major de la confraria de la Festa de Sant Antoni. L'any 1966 l'Obrer que duia es trui era en Miquel Cursach Sancho, de Xiclati i tenia aleshores 74 anys i segons ell me digué son pare i el seu padrí, ja dugueren el trui d'aquella festa al seu temps.

Antoni Galmés
(continuarà)

IV DIMONIADA

MURO: L'INFERN PER UN DIA

Gran ha estat l'esforç de la Comissió de Festes de l'Ajuntament, recolzada per distintes entitats culturals del poble, per aconseguir que la IV TROBADA DE DIMONIS constituís un èxit absolut. Ja des de dies abans es respirava un ambient de festa gran. Les emissores de ràdio convidaven als mallorquins a participar; pels capdecantons dels pobles penjava el cartell que, dissenyat per Miquel Molinas, havia guanyat el concurs convocat messos abans; els diaris publicaven notícies alusives a l'esdeveniment; les aferretines es passejaven adherides als vidres dels cotxes i lluien als mostradors de les botigues; i representacions de l'organització recorrien les viles mallorquines convidant a les comparses de dimonis i a les autoritats a participar d'aquesta trobada.

Uns dies abans es posaven a la venda jerseis i clauers amb l'anagrama de la festa i s'ultimaven els darrers detalls, mentre una guarda d'artistes treballaven afanosament per a que la comparsa local estigués a punt.

El dissabte, dia 10 horabaixa, el Saló de Sessions de la Casa de la Vila estava quasi al ple per escoltar la sàvia conferència que sobre «Els disfressats de dimoni a Mallorca» anava a pronunciar D. Antoni

Galmés, destacat investigador del folklore i de la cultura popular mallorquina, la qual reproduïrem durant els messos successius, degut al seu interès. La Sala estava decorada amb els caparrots dels dimonis locals que el sendemà se passejarien pels carrers. L'acte, organitzat per l'agrupació Revetla d'Algebé, fou unànimament lloat pels assistents, per la seva amenitat i pel descobriment que suposava de la presència dels dimonis a les festes populars mallorquines, la màxima expressió de les quals era, ara mateix, la Dimoniada.

La tempesta de pluja i vent del dissabte a la nit, provocaren preocupacions i maldecaps als organitzadors i a tot el poble, solidari amb la festa, i res feia presumir que el diumenge de la Dimoniada es fes clar

quasi net de núvols i amb un tímido sol hivernenc que, conforme avançava el dia, s'anava ensenyorint del cel, repartint generosament una calentoreta teba que els espectadors agrairen.

Així i tot, moltes foren les persones que deixaren d'acudir a Muro tement un mal temps.

IV DIMONIADA

De bon mati, mentre l'esforçada Brigada d'Obres rematava el muntatge del cadafal i els organitzadors truejaven fermant els darrers caps, pels carrers solitaris apareixien, de tant en quant, senyals anunciadors del truí diabòlic que s'acostava: ara un cotxe carregat de caparrots amb prominents ban-yams, suara un cucarellet amb uns mostatxos dibuixats amb carbó. Tots s'anaven enfilant cap al Col·legi Públic, lloc de concentració de les comparses.

Estratègicament col·locats als punts més conflictius, els municipals murers, auxiliats per companys de les viles veïnades, dirigien el trànsit i orientaven als aperduats visitants.

A l'escola, els balladors de Revetla d'Algebeli i membres de les APA's, juntament amb joves del Club d'Esplai i regidors de l'Ajuntament, rebien a la gentada que anava arribant de per tots els indrets de l'illa i la col·locaven a les respectives dependències per a que poguessin transformar-se, de simples ciutadans en ferestecs personatges de l'infern. No hi mancaven temerosos Sants Antonis, que anaven com a mostiis, sabedors de que, per un dia, tenien totes les de perdre. L'alegria es confonia amb les presses, i mentre les comparses mig enlestides sortien al vell camp de futbol de Son Font, les bandes de música i de cornetes i tambors, amb les colles de xeremiers, esperaven al carrer, tots en un ordre previament establert per l'organització.

Els informadors de la televisió balear es disputaven, amb els videos i les màquines fotogràfiques, les imatges dels barrufets més etxaravits i entremaliats. Alguns assejaven el ball, altres cantaven gloses verdes i encara n'hi havia que empinaven el colze per llavors esser més agosarats a l'hora d'envestir al personal.

Mentres tant, els carrers guarnits de murta s'anaven omplint de gent, grans i sobretot infants, i les cadieres situades davant l'Església Parroquial rebien a les autoritats provincials i locals, convidades pel Consistori.

Sortiren del Col·legi, les comparses, cap a l'Avinguda Santa Margalida i el carrer Major, en perfecte ordre, barrejades amb les bandes que omplien d'acords festius l'itinerari. Trenta-tres esbarts de dimoniell, los, dimonions, dimoniarros, dimoniots i dimoniassos, que si un era lleig s'altre ho era més.

Encapçalava la desfilada la Banda de Tambors i Cornetes de Bellver, seguida dels Xeremiers de Muro que precedien als caps-grossos del Col·legi Públic, que havien construït els mateixos alumnes.

De Son Negre i Patronat de Sant Antoni de Manacor, el poble amb més comparses representatives, eren les dues següents. A continuació Xeremiers i dimonis de Sa Pobla, acompanyats de sonadors que entonaven els cants que ells tan bé coneixen i que tant proliferen a la nit bruixa poblera.

A continuació desfilaren els tamborers de la Confraria de la Pietat, de Muro, que sortiren per primera vegada a la passada Setmana Santa. Tot seguit la primera comparsa de dimonis: una colla d'Algaida, S'Alqueria Blanca i la Banda de Música de Capdepera, que acompanyava, als sons de la tonada de Sant Antoni, al Patronat de Capdepera, venien a continuació.

Tres noves comparses: Coves dels Hams, Porto Cristo i Son Carrió. Seguien els dimonis de la vila d'Artà, una de les localitats amb la festa de Sant Antoni més arrelada i primitiva, i els de la Colònia de Sant Pere, amb la Banda de Música d'Artà.

Assegut damunt unes argrelles, el Dimoni Gros, era portat per quatre dimoniarros. El conjunt escultòric i de caparrots era obra de l'artista artenenc Pere Pujol, del qual en tornarem parlar més endavant. Darrera ells, els d'Alcúdia, vestits amb tela de sac i màscares blanques, els d'Ariany i els de Felanitx.

IV DIMONIADA

Les trompetes d'Andratx acompanyaven al Patronat del mateix poble: un Sant Antoni a peu envoltat per una munió de dimonis boiets que li cercaven les puces. Seguien els dimonis d'Inca que escoltaven a un Sant Antoni molt seriós.

De la vila veïnada de Llubí i de Mancor de la Vall eren les dues comparses següents, precedint al Patronat de Petra, amb la Banda de Música, també de Petra. A continuació els dimonis de Porreres i els de Sant Joan, acompanyats d'un grup de sonadors que cantaven cançons del Sant eremita.

Els de Santa Margalida, grup bastant nombrós, es donava a conèixer pel so dels picarols que duen penjats. Eren els mateixos dimonis que rompen les gerres davant la Beateta. Aquí no les romperen, sinó que les regalaren a les autoritats presents.

La Banda de Tambors i Trompetes «Siurells», de Santa Catalina de Ciutat, anava just abans del Dimoni de Sineu, escoltat per dos caparrots. La comparsa de Vilafranca, seguida del Patronat i de la Banda de Música de Son Servera, organitzadors de la propera Dimoniada, a celebrar el Gener de 1988, anaven seguits dels dimonis de Son Ferriol, uns caparrots gigantins, de vermells i verds dominants, que repartien granarades a tort i a dret, sense discriminar a les autoritats, que en sortiren ben reblanides.

Una nova representació de Muro: els dimonions del Col·legi Parroquial Sant Francesc d'Asís, acompanyats de la Banda de Tambors i Xeremies del mateix centre, que sortien després d'intensos assajos.

Seguien la Banda de Música d'Esporles, el Patronat de Sant Llorenç i la comparsa d'en Jaume Figuera del mateix poble, organitzador de la passada edició. En Jaume Figuera ha estat precisament l'artesà que ha construït sis dels caparrots que representaren al nostre poble.

Després anava el grup de Fartàritx, barriada de Manacor.

I tancaven la llarga desfilada infernal, la comparsa i la Banda de Música de Muro.

IV DIMONIADA

La comparsa murera estava integrada per 10 dimonis. Dos dels caparrots foren realitzats per Pep Fluxà i ja havien sortit els dos darrers anys a les Beneïdes i participat a la Dimoniada de Sant Llorenç. Construïts de cartró pedra acapararen l'atenció gràfica dels diaris ciutadans. Altres dos dimoniarros eren obra de Pere Pujol, d'Artà, escultor de l'estatua de bronze amb que s'obsequià als participants. I els altres sis, com ja hem comentat abans, creació d'en Jaume Figuera, de Sant Llorenç. Tant aquests com els de Pujol eren increïblement lletjos, ben peluts, negrots amb uns claus afavorits i mal fets. Així i tot no foren del tot capaços d'acovardar als al.lots de Muro, llevat, potser, dels més menuts. En conjunt, una comparsa excel·lent, completada per uns vestits magnífics dibuixats amb el seu habitual mestratge per Tòfol Sastre. Si a tot això hi afegim que la comparsa de barrufets locals va esser de les més animades i de les que més cercaren la participació del públic, ballant i fent pessigolles, fent es moraco i encaçant menuts, podem concloure que el poble estigué ben representat. I sinó fitxau-vos com els nostres dimonis foren, amb molta diferència, els més fotografiats per la premsa i sortiren fent gambades a les imatges que passà la televisió.

La llarga comitiva davallà pel carrer Santa Ana, després de passar per sa Plaça de Ca'n Palau atepida de públic. Enfilà el carrer General Franco per amunt, repetint l'itinerari de les Beneïdes, fins a la plaça Major, punts aquests on estava concentrada la gent que, en massa, havia acudit a presenciar la Trobada de Dimonis. I aquí un incís per comentar que no és

cert que l'assistència fos escassa, com comentava un diari ciutadà a la primera pàgina. Cert és que molta gent es va retreure degut a la inseguretat del temps, però també hi ha que considerar que el recorregut de la desfilada era molt llarg i que la gent estava molt escampada.

Pel camí, els dimonis dansaven, pegaven bots i xicolines, perseguïen a les al.lotes i intentaven retgirar als nins, la majoria de vegades sense èxit. I és que avui els infants ja estan curats d'espants, i a les ganxotes dels dimoniots responen amb jueus i paperines. Algunes de les colles anaven més animades que les altres. Per a pròximes edicions s'hauria d'intentar que la desfilada fos més festiva i que les comparses que es limiten a passar, com si d'una processó se tractàs, ballin i botin intentant fer al públic particip de la festa.

Feta la primera passada per davant les autoritats que presidien, davallaren pel carrer Lluís Carretes, General Barceló, voltaren per Joan Massanet, seguint per Llibertat, altra volta General Franco i ja a la Plaça les comparses que volgueren ballaren damunt el cadafal, cadascú al seu aire, alguns amb un cert anarquisme, a força d'improvisar, i altres amb danses airoses i més assajades. Un altre dels caires de la Dimoniada a revisar. Mentre una comparsa balla davant les autoritats, les altres resten aturades en una teringa que s'allarga pels carrers de l'itinerari. Aquests que esperen s'arriben a avorrir i a cansar i l'ambient es va refredant per moments, perjudicant la festa. Tal volta seria una idea concentrar

IV DIMONIADA

tots els dimonis a una Plaça gran, i ballar col·lectivament, al ritme de la tonada de Sant Antoni, convidant als espectadors a integrar-se al ball, evitant-se així la certa monotonia i reiteració de les danses que, com a espectacle, tenen molt que desitjar.

Un petit retret a les Bandes de Música. Pensam nosaltres que, així com a la processó de la Beata, les Bandes interpreten la coneguda «Sor Tomasseta», a una Trobada de Dimonis la música que hauria de sonar és la tonada de Sant Antoni, ja repetida, o música popular, com ara una jota.

A continuació totes les colles foren obsequiades per l'Ajuntament de Muro, organitzador de la Trobada, amb una artística estatueta de l'escultor Pere Pujol. D'uns 30 cms. d'altura, en bronze i sobre peu de marbre blanc, representava un dimoni remanant una caldera. Una bella escultura realitzada per l'artista artenc, de reconegut prestigi i profund coneixedor de la cultura popular mallorquina.

L'entrega de les estatuetses la realitzaren les autoritats convidades i que foren les següents: D. Gabriel Cañellas, President de la Comunitat Autònoma; D. Jeroni Albertí, President del Consell Insular; D. Antoni Cirerol, President del Parlament Balear; D. Carlos Martín Plasencia, Delegat del Govern; D. José

Valdés, Comandant General Militar de Balears; D. Francesc Gilet, Conseller d'Educació i Cultura; D. Josep Moll, Vicepresident segon del Parlament Balear; D. Joan Molina, Governador Militar de Mallorca; i els batles de bona part dels Ajuntaments de Mallorca. Lamentam, també nosaltres, que moltes de les comparses que havien de rebre l'estatueta del batle de la seva localitat, no ho poguessin fer per l'absència d'un representant del seu Ajuntament.

Cap a les dues, i després d'una recepció que tengué lloc a la Casa Consistorial, la majoria d'assistents ja havien pres lloc als distints menjadors de les Cases de Son Sant Martí. En Toni Martorell havia instal·lat uns televisors per a que els comensals poguessin seguir les evolucions dels dimonis que poc temps abans havien desfilat pels carrers de Muro i que havien estat enregistrats en video.

Més de 1.000 persones posaren peus davall taula dins un ambient de festa compartida. I així engoliren l'arròs engrogat i el pollastre que els eficients cambrers del Restaurant serviren diligentment. Com a darrera no hi va faltar l'ensaimada murera que, no cal dir-ho, és bona perquè sí. Més xerecò va ésser el xampany, amb tapet de plàstic, que més aviat pareixia aigua amb gaseosa, però no anirem ara a ficar-nos en menudències i més si anàvem convidats. D'aquesta manera els apallissats Lloçifers, ja sense careta ni banyam, pogueren recobrar bona part de les moltes energies gastades durant el dematí.

Acabà la Diada amb els parlaments de les autoritats, presentades per un dels que subscriu, Damià Payeras, que fou també el presentador de les comparses. Un poc abans, l'amon Biel Ferriol de Muro va obrir un torn de gloses, que seguiren un glosador de Capdepera i un altre d'Artà.

IV DIMONIADA

En resum, una IV Dimoniada amb més participació que mai, perfecte d'organització, valoració que comparteixen els periodistes dels diaris de Ciutat i la gent que ens visità, si ens atenem a lo publicat i als comentaris que es feien durant el dinar. Una vegada més els murers en sortirem amb bon nom, col·laborant entusiàsticament a dur endavant una festa complexa i de difícil tractament, pel volum de gent mobilitzada, i sortint massivament al carrer per donar-li calor amb la nostra presència. Enhorabona, idò, a tots els que l'han feta possible, des de l'Ajuntament a les escoles, passant per totes les entitats culturals i particulars.

Seriem injuts si no fèssim menció especial a la tasca d'en Nofre Plomer, President de la Comissió de Festes, verdadera ànima de la trobada, que ha treballat desafortadament, amb petites equivocacions i amb grans encerts, per a que tot sortís com a seda. Molt bé —repetim— l'organització, i els companys de Son Servera, als qui desitjam tota classe de sort, tenen el llistó molt alt per a superar-lo a l'edició de l'any que ve.

I acabam amb una menció al pressupost. Segons s'ha publicat, les despeses totalitzaran aproximadament 4.200.000 ptes. Descomptant les subvencions que es rebran de la Comunitat Autònoma i del Consell Insular i l'ajuda de la Caixa de Pensions «la Caixa», col·laboradors en la Dimoniada, el dèficit pot quedar per damunt els 3.000.000 de pessetes. Són molts de doblers, però no es pot fer cap retret, perquè era una ocasió única i considerant els resultats els donam per ben emprats.

SES GLOSES D'EN PERE GIL

IV TROBADA DE DIMONIS

Vos puc dir per endavant que aqueix era un infern per passar-hi un bon hivern i no com «l'infern del Dant».

A mi molt me va estranyar veure fembra de dimoni. Jo creia que es matrimoni no s'usava per allà.

Si es vera que hi ha foc etern i me ves en cas de triar quan arribi es moment ja he fet un pensament: Si a MURO hi ha infern ... a MURO jo vull anar.

Me va dir en SANTI CORTES en conseqüència: «Al jutjat diví t'hi posaré influència».

Dimonis n'hi ha a porfia, cada any van en augment. No parlem de casament però així mateix fan cria.

Adhuc qualqua bessonada ha nascuda per sorpresa i d'aquí nos ve s'endemasa de tanta dimoniada.

Mentre s'infern processó es passetja p'es carrer, rabiosa sa dimònia amb tota sa parsimònia pensa quina l'ha de fer per temptar es pecador.

Primer inventà es «biquini» i més de vint anys després es va empaltar es «top-less» deixant a l'aire es braguers per inflar-nos... «s'albergini».

Aquest tret l'hi ha sortit tort es pot dir per sa culata. Això no espanta ni mata perquè s'home... no va fort.

Voltros, dones, si a tota hora li ensenyau es moradux arriba a dir: «Me'n afluix» ... i tot es desig esflora!

Vos donaré un consell: Posau sa menjadora més alta i veureu com s'home salta per posar-vos, galta a galta, es paneret ben vermell.

Ja m'ho diu l'amo de Ca'n Costa: «Provau-ho i ja me tornareu sa resposta».

I prou, tancam aquesta crònica d'urgència demanant disculpes per les omissions i per les possibles deficiències del llenguatge, però l'hem feta amb el número ja tancat, ben a darreríssima hora, per a que vosaltres, benevolents lectors, tenguéssiu una informació fresca i extensa d'aquest aconeixement cultural i festiu excepcional: la IV DIMONIADA.

**Damià Payeras
Francesc Agulló**

Fotos: Rafel Gamundí

«N'ALGEL BELÍ (UN MORO DE PER AQUÍ)

JOSE MARTINEZ LOPEZ CAPATAZ DE LA BRIGADA DE OBRAS

JOSE MARTINEZ LOPEZ, 47 años de edad, natural de Montellano (Sevilla), casado con D.ª Dolores Blanco Torres, 3 hijos. Desde hace unos años ocupa el cargo de capataz de la Brigada Municipal de Obras de nuestro Ayuntamiento; por ello ALGEBELI ha creído conveniente entrevistarle, máxime en pleno apogeo de fiestas, cuando dicha brigada realiza trabajos, que a veces, desde la otra cara, no se valoran en lo que se merecen.

○ **¿Cuántos años llevas trabajando en la Brigada Municipal de Obras de nuestro Ayuntamiento?**

● Empecé a trabajar en dicha brigada en el año 1978, en calidad de Oficial Primera, para reemplazar a D. Bernardo Plomer que padecía una grave enfermedad a dos años de su definitiva jubilación, pero su muerte hizo cambiar las cosas, y pasé a ocupar el cargo de capataz de la brigada en el año 1979.

○ **¿Cuántos años llevas residiendo en Muro?**

● Unos 20 años aproximadamente. Vine de Pollença donde viví unos 7 años, porque la empresa en que yo trabajaba se trasladó a Muro y a mi nunca me ha gustado cambiar de empresa, pero aquí sí tuve que cambiar al disolverse la que trabajaba y entonces lo hice con Construcciones Oliver para pasar después al Ayuntamiento.

○ **¿De qué personal está compuesta dicha Brigada de Obras?**

● De un oficial 1.ª, 1 oficial 2.ª, 1 conductor categoría 2.ª y 3 peones. Pero ahora se ha incrementado la plantilla provisionalmente en dos trabajadores más: un peón y un oficial 1.ª. En total somos 9 componentes de la brigada, contando con ello al sepultero y otro ayudante, que realizan los trabajos en el Cementerio Municipal.

○ **¿De qué forma repercute la celebración de festejos en el trabajo de dicha brigada?**

● Colocación de flecos y adornos en las calles y plazas donde se haya de realizar algún acto, colocación de carteles y pancartas, transporte y colocación de sillas, montar escenarios, ir a recoger mirto, arena para foguerons, limpieza de calles y otros muchos más. Todos estamos mentalizados, en que domingo o festivo, de día o de noche, hemos de efectuar dichos trabajos en los festejos.

○ **¿Qué opinas del incremento de plantilla llevado a cabo recientemente?**

● Era totalmente necesaria, incluso todavía estamos faltos de personal y sobre todo, de vehículos de transporte para la realización de diversas tareas propias de la brigada.

○ **¿Qué clase de trabajo cotidiano desempeña la Brigada Municipal?**

● Limpieza de la depuradora, adecentamiento de calles y plazas de la localidad, cuidado de las zonas ajardinadas, riego de plantas y árboles, mantenimiento y saneamiento de tuberías, trabajos de bacheo, acometidas de aguas pluviales y residuales, transporte de materiales en la Casa Consistorial y dependencias municipales, etc. Aparte de estas tareas, hay otras en época de festejos y elecciones, como montar los colegios electorales, cabinas, etc. y en verano, tenemos a nuestro cargo la colonia veraniega de Capellanes.

ENTREVISTES

○ **¿Se os compensa económicamente por la realización de dichos trabajos?**

● No cobramos ningún tipo de recompensa monetaria, pero nos compensan con días libres para los trabajadores afectados que somos todos, pero parece ser que todos preferirían cobrar las horas extraordinarias en vez de días libres, y también iría mucho mejor para el trabajo ya que así nos vemos disminuidos en trabajadores, con la falta de ellos.

○ **Aparte de ser Capataz de la Brigada, eres Celador de Obras, ¿en qué consiste tu trabajo sobre ello?**

● En comunicar y dar parte al Ayuntamiento de cuántas obras de llevan a cabo en Muro y término municipal, inclusive Las Gaviotas y urbanizaciones de Muro. Cuando exista alguna obra que no tenga el pertinente permiso municipal, debo cursar denuncia de la misma y en consecuencia la autoridad competente, decidirá la posible sanción.

○ **El pueblo de Muro, ¿es conflictivo en cuanto a irregularidades en las obras?**

● En un principio sí lo era. Pero ahora parece que la gente cada vez más, toma conciencia de que cada cual debe cumplir con su obligación y solicitar los pertinentes permisos municipales, por lo que en general, no hay demasiados problemas, salvo algún caso esporádico, como en todas partes.

○ **¿Te consideras bien compensado por tu trabajo?**

● Económicamente me considero compensado, si bien debo manifestar que nunca he podido disfrutar de unas vacaciones completas y algunos años en que no las he tenido porque para no quedar paralizada la brigada, yo debo asumir la dirección de los trabajos que ellos realizan.

○ **Para terminar, ¿deseas añadir algo?**

● Solamente daros las gracias y expresar que aún que no sea murero de nacimiento, me considero murero como el que más, ya que tanto yo como mi familia, nos hemos adaptado perfectamente al pueblo de Muro.

María Pascual Balaguer

ANTONIA BALLESTER VALLESPÍR - BALLADORA

ANTONIA BALLESTER VALLESPÍR, més coneguda per «Madò Gomendina», 80 anys. Es viuda de Jaume Riutort Tortell (a) «Cabo», viu just darrera es Convent, en es carrer Colón, núm. 20. D'es seu matrimoni amb l'amon Jaume, va néixer un fill, Joan, l'actual President de sa Cooperativa Agrícola Murera.

Madò Antònia, és una persona de caràcter senzill i obert, molt franca, sempre ha fet feina en es camp, i durant tota sa seva vida es ball ha estat un d'es seus principals divertiments. Precisament sobre es ball —es nostres balls populars— hem tengut amb ella una conversa que ha resultat de lo més agradable.

— **Madò Antònia, ¿com és què vos diuen «Gomandina»?**

— Ma mare era de Ca'n Gamundí.

— **¿Quan començàreu a ballar?**

— Tenia uns 10 anys. Mos aplegàvem es vespres quatre o cinc al.lotes en es llum d'es carrer. Noltros estàvem en es carrer de Sa Teulera.

— **¿Hi havia llums en es carrer, quan vos ereu nina?**

— Sí, lo que estaven molt clars.

— **¿Qui vos ensenyava a ballar?**

— Ningú. En aquell temps feien «balls d'ensiam» i noltros apreníem lo que vèiem fer.

— **¿Què és això d'es «balls d'ensiam»?**

— Que jo m'en recordi, se feien a sa Placeta d'es Convent, en es Molí de Ca'n Riera, i a un solar de Ca Mestres Joan d'Alcúdia. Allà hi dúien unes canastres, amb cinc o sis lletugues d'ensiam i un ram de flors enmig per a regalar a ses al.lotes.

— **¿Què ballaven?**

— Jotes i boleros. Res més. Qualcú ballava ses boles.

— **¿En quines altres ocasions se ballava?**

— A ses matances i, en temps de figues, a ses casetes. Per Sant Joan, en es carrer de Sant Joan, jo era petita, i encara que hi he vist ballar, no hi vaig ballar mai. Per Sant Jaume a sa Plaça, encantàven «sa primera».

Un d'es balls més bons de tot l'any, era es dia de Sant Francisco. Ballàvem a ran l'església, hi havia una gentada, tocava sa música, i en aquest dia sortia a ballar molta gent externa. Es dia de Sant Francisquet —a davant es Cafè de Ca'n Moragues— ballàvem quasi tot lo dia. Anàvem a dinar i devers les dues ja hi tornàvem esser, en aquest dia només tocaven quatre o cinc músics.

Llavors sa gent ballava molt per ses festes.

— **¿Hi havia molta de gent que ballava es boleros?**

— Sí, molta. Sa gent de per aquí baix les ballava molt. Encara m'en record de quan les ballava sa teva padrina.

Era costum ballar es tres boleros d'una seguida. I després d'es boleros, quasi sempre ballaven una jota.

ENTREVISTES

— **¿Ses mateixes, les coneixíeu?**

— No. A vegades dèiem: «ara ballarem sa mateixa, és a dir, sa mateixa jota».

L'amon Toni Coco, al cel sia, que tocava sa guitarra cantava una cançó que deia:

Hala curro tira-t'hi
a ballar aqueixa mateixa
saps quina al.lota és aqueixa
per encaptivar un fadrí.

— **¿Amb quina música ballàveu?**

— Sa ballava amb Sa Música, amb ses xeremies; jo al manco he conegut cinc colles de xeremiers a Muro, amb guiteres, i fins i tot amb es violins de l'amon Vicenç Sacarés i de l'amon Francesc Pelut. I també cantant i fent mambelletes.

— **L'amon Jaume, es vostro home, també era ballador. ¿Com vos coneguereu?**

— Ell anava molt pes Cafè de Ca'n Moragues, i noltros, ses al.lotes, per qualsevol revidea també hi anàvem.

— **¿Recordau noms de balladors d'es vostro temps?**

Quan en Pep Sabater era batle, anàrem a ballar a Palma i vàrem dur es primer o segon premi, ja no m'hen record. En Toni Fuit, ballava en Madò Joana Aina «Grisa», jo amb so meu home, l'amon Maiolet amb sa seva dona, Madò Fonoi, i l'amon Tòfol de Ses Cases Noves, també en sa seva dona, Madò Catalina Moragues.

— **¿I ses jotes, per quin noms les coneixíeu?**

— Ballàvem sa de ses dues voltes, que voltros li deis «de sa trava», sa mitja, es pas llis, sa de cul enrera. En ballàvem una que li dèiem sa nova. A lo millor perquè qualcú la mos va ensenyar a lo darrer.

— **¿Com veis es balls populars, de Muro i a Mallorca en general, en aquests moments?**

— Això d'es ball ha pres molta força i de cada dia va a més, i jo estic molt contenta perquè m'agrada molt.

— **¿Què pensau d'es grup de balladors de Muro?**

— Que ho fan molt bé, a jo m'és lleig es dir-ho, però sou es que m'agrada més. Més que molts que surten per sa televisió. Ballau lo antic.

A qualque poble han perdut lo seu, per aprendre es balls d'ets altres. A Santa Margalida, tenien es ball molt paregut en es de Muro, ho sé, perquè mos mesclàvem molt en temps de figues, i ho deixen perdre per aprendre lo d'uns altres. No sé com una dona vella no els agafa i els ensenya lo seu.

Sa conversa amb Madò Antònia és molt agradable. Podríem estar parlant hores i més hores, hem agafat es fil i no hi ha manera d'aturar. Un altre dia tornàrem a fer-li una visita.

En es moment de desperdir-nos, ens conta com per Sant Jaume es saig encantava «sa primera» i es qui més hi deia, la tenia. Ses xeremies anaven a cercar ses balladores a ca seva, i allà repartien brots d'alfebegera per a dur per sa Plaça. Es joves pagaven una pesseta per a poder ballar quatre jotes i curtetes segons sa presa. Si tenien bo, a vegades en ballaven cinc.

— **¿Per Sant Antoni, sortireu a ballar?**

— Es lo que m'agrada més. Encara una jota curta, crec que la ballaré.

Gràcies Madò Antònia i Molts d'Anys.

Damià Payeras

La Paternal Sica

COMPANIA ANONIMA DE SEGUROS

Sucursal en Balears: C./ Aragón, 32-1º. Telf.: 46 41 62 / 66 - Palma

COMUNICA

A todos sus asegurados en la localidad de MURO, que hemos CESADO a D. Juan Ferrer Ramis. En los próximos días informaremos de NUESTRO NUEVO REPRESENTANTE Y OFICINA DE ESA LOCALIDAD.

Ofreciéndoles nuestros servicios a través de nuestra Sucursal en PALMA DE MALLORCA. C. Aragón, 32 - 1º (Tel. 46 41 62 y 66), dónde serán atendidos por el personal de esta Compañía

ALERTA A LA (CÀRES)!!

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

SERVEI D'EDUCACIÓ SANITÀRIA

Fil per
randa

El llenguatge, l'adequada utilització de la paraula, la utilització de la paraula adequada. Vet aquí una preocupació primordial del teatre de Cucurba que desgraciadament no és gaire compartida pels grups que treballen el teatre infantil a Mallorca. És massa corrent l'ús de castellanismes i la improvisació d'un llenguatge pobre i mal construït.

Des d'un principi em va preocupar la utilització del teatre com a vehicle d'aprenentatge de la pròpia llengua. De quina manera i amb quina intensitat pot ajudar a l'estructuració del pensament i de la seva expressió a través del llenguatge una hora de representació teatral.

Encara que cregui molt amb l'heterogeneïtat de formes expressives i hagi defensat la receptivitat del teatre i la individualitat dels muntatges enfront de constrenyidors encasellaments i del seguiment excoient de determinades tendències, em continua apassionant el llenguatge per damunt de qualsevol altre membre de la família teatral. Precisament avui que la llengua és objecte de tantes vexacions i que s'observa un empobriment generalitzat del vocabulari, anomenar les coses pel seu nom, l'harmonització del llenguatge amb l'entorn físic, s'estan convertint en tasques difícils malgrat la seva elementalitat.

Utilitzar, treballar, jugar amb les paraules per expressar les emocions, els pensaments, les sensacions que conformen els personatges del drama és apassionant. L'alquímia dels mots que practiquen els actors no deixa d'impressionar els enteniments receptius dels infants.

El llenguatge, a l'obra literària, ha d'esser senzill i clar, en la forma i en l'expressió, indispensable per interessar al nin en el que se li està contant, ric i ple de recursos.

TEATRE INFANTIL (V) L'ALQUÍMIA DELS MOTS

Cal tenir present que el fet de que el nin sigui el receptor primer del treball teatral implica que aquest haurà de tenir com a qualitat essencial la claretat. El nin ha d'assumir sense traves les proposicions que se li fan des de l'escenari. I no s'ha de confondre la claretat amb la ximpleria i molt manco amb el paternalisme. La relació de l'infant amb l'adult no és mai una relació d'igualtat, d'aquí que el paternalisme sigui un problema sempre present que cal afrontar amb sensibilitat i intel·ligència.

L'actor serà, en darrer terme, l'encarregat de fer arribar amb tota la seva força les paraules a l'espectador. L'ha d'emocionar, irritar, divertir. Per això és imprescindible que prèviament hagi vibrat amb l'obra. Que n'hagi copsat els significats més amagats. Si no l'ha compresa íntimament, difícilment la podrà transmetre amb tots els seus matisos. La història s'ha de conèixer en tots els seus detalls, fins el punt que constitueix una experiència personal. I la memòria no s'ha d'esforçar el més mínim. Les paraules han d'acudir als llavis d'una manera inconscient i fluïda.

L'actor ha de tenir una profunda estimació per la llengua perquè és la seva principal eina de treball. Ha d'estudiar les inflexions, els accents, els tons, el sentit de cada frase i de cada paraula. Només així podrà comunicar a l'espectador les mateixes impressions que ell ha rebut.

Francesc Aguiló

Alcudia garden

RESTAURANTE Y CAFETERIA

Al servicio
de todo el público en general

ABIERTO TODOS LOS DIAS

SABADOS, MUSICA EN VIVO

Tel.: 54 73 68 - 54 73 69

PTO. ALCUDIA

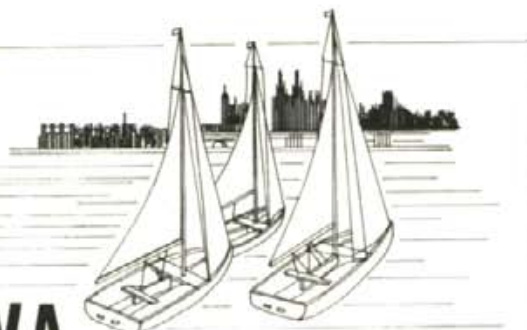
EMPRESARIO. PROXIMO
LANZAMIENTO. NUEVAS
LINEAS DE CREDITOS
SUBVENCIONADOS PARA SU
EMPRESA EN MEJORES
CONDICIONES Y CON MENOR
INTERES

Mejorar su mañana es nuestro trabajo, hoy.

GOVERN BALEAR

Conselleria d'Economia i Hisenda

VIDA ESPORTIVA

MALLORCA OLIMPICA

per JEP I FIDEL

DEPORTE ESCOLAR EN EL COLEGIO PUBLICO

Según datos de la publicación escolar MURO DES DE L'ESCOLA, correspondiente al último número de diciembre de 1986, y que hemos recibido en esta redacción, los datos registrados en cuanto a deporte del Colegio Público, son los siguientes, lo cual da una idea del trabajo que viene realizando con los alumnos, el profesor de deportes y gimnasia Miquel Verd.

FUNCIONAN EN EL COLEGIO 36 EQUIPOS DE 7 DEPORTES

Dentro de las competiciones que se organizan cada año a nivel comarcal, insular y de Comunidad Autónoma, nuestro Colegio ha tenido cada año (desde que nos dirige Miquel Verd) unas actuaciones bastante aceptables, destacando sobre todas ellas el conseguir el título de CAMPEONES DE FUTBITO FEMENINO, el año pasado, en el Polideportivo PRINCIPIES DE ESPAÑA.

Estos éxitos, tienen su origen en la gran cantidad de equipos que se están preparando, desde ¡¡párvulos!!, hasta los niveles superiores de EGB.

Estos son los equipos que actualmente funcionan en nuestro colegio:

— 8 equipos de Cros han participado en tres controles (Sa Pobla, Muro y Llubí). En otra página van las clasificaciones obtenidas en Muro hace pocos días.

— 8 equipos de atletismo.

— 1 equipo de Futbito masculino de 1.º y 2.º nivel.

— 1 equipo de Futbito masculino de 3.º y 4.º nivel.

— 1 equipo de Futbito masculino de 5.º y 6.º nivel.

— 1 equipo de Futbito femenino de 5.º y 6.º nivel.

— 2 equipos de Futbito femenino de 7.º y 8.º nivel.

— 1 equipo de Futbito masculino de 7.º y 8.º nivel.

— 1 equipo de Basquet femenino de 3.º y 4.º nivel.

— 1 equipo de Basquet femenino de 5.º y 6.º nivel.

— 1 equipo de Basquet femenino de 7.º y 8.º nivel.

— 4 equipos de Balonmano (5.º y 6.º masculino y femenino, y 7.º y 8.º).

— 4 equipos de Voleivol (5.º y 6.º masculino y femenino y 7.º y 8.º).

— Los párvulos y los niveles 1.º, 2.º, 3.º y 4.º han participado en 4 controles de natación en «SPORT INCA».

Ya se han realizado 32 partidos en distintos deportes, y solamente se han perdido TRES, durante esta fase comarcal, entre los pueblos de Sa Pobla, Llubí, Alcudia, Pollença, Ca'n Picafort y Port d'Alcúdia.

III DIVISIO

S'ha recuperat un poc. Només tenim -2 i la situació tampoc és preocupant.

Ara tothom pensa més en trobar PRESIDENT que amb es resultats.

Aquest mes hi ha molts pocs partits jugats.

Els BENJAMINS varen obtenir un gran resultat defora.

Els ALEVINS foren la creu de la moneda i perderen el partit jugat a casa.

Per part dels JOVENILS següeren amb sa bona campanya, i dels set darrers partits només n'han perdut un dins S'Horta, on els hi feren una «encerrona».

III DIVISIO

Escolar	0	Murense	1
Santanyi	1	Murense	1
Murense	1	Sóller	0
Montuiri	2	Murense	1
Badia	1	Murense	0

BENJAMINS

La Victoria	1	Murense	2
-------------	---	---------	---

ALEVINS

Murense	3	Escolar	4
---------	---	---------	---

JUVENILS

Campanet	1	Murense	1
Murense	3	Alqueria	0
S'Horta	2	Murense	1
Ses Salines	1	Murense	1

CLUB DEPORTIVO MURENSE

Por la presente se comunica a los Sres. socios y público en general, que está abierto el plazo de entrega de candidaturas a la presidencia del Club, desde el día 21 de enero actual al 4 de febrero, ambos inclusive y hasta las 24 h.

Al mismo tiempo quedan expuestas las listas de socios en el local social.

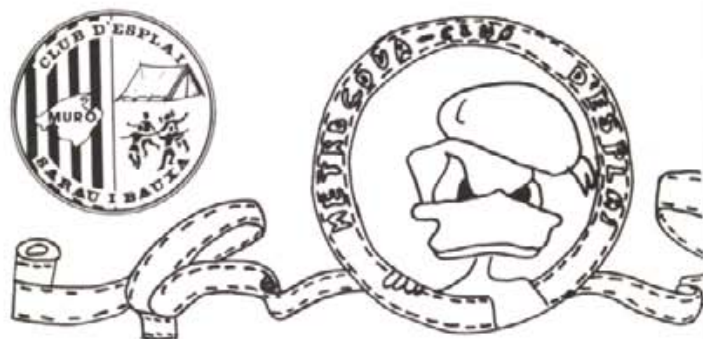
Para información y presentación de candidaturas, en el local del Club, de martes a viernes de 17'30 h. a las 20 h.

L'ARC DE SANT MARTI

EL CONSEJO DE MINISTROS APRUEBA LA COMPRA DE PARTE DE LA ALBUFERA

El Consejo de Ministros aprobó el 30-12-86, la adquisición de una parte de la Albufera de Muro por el importe de algo más de 118 millones de pesetas, unas 200 cuarteradas. Con ello se da cumplimiento al acuerdo entre el Gobierno español y el Govern Balear para la compra de la totalidad de aquel espacio natural.

Como es sabido el Govern de la Comunidad Autónoma compró una parte de la Albufera, tal como ya informamos en su día.

«MURO DES DE L'ESCOLA»

Com sempre, hem rebut el número del periòdic escolar corresponent a desembre del Col.legi Públic, i el qual ens ha servit per a poder treure algunes notes que se publiquen en aquest mateix exemplar d'ALGEBELI.

Com a nota destacada, assenyalam un premi de Diario de Mallorca a Tomeu Moragues Tauler, d'un concurs de LA MEDIDA MAS ORIGINAL; la boda del professor de Gimnàssia, Miquel Verd, al qui desitjam tota classe de ventura i felicitat (reflexada per simpatiquíssims dibuixos dels alumnes del vuitè nivell); el programa d'una festa musical de Nadal a la mateixa escola i la magnífica actuació dels alumnes en el CROSS COMARCAL que es va celebrar el dia 6 de desembre.

Enhorabona per la continuïtat del periòdic i que no vos canseu.

CINE DE FANTASIA Y AVENTURAS

Como es costumbre a muchas manifestaciones culturales de Muro, no falta la colaboración de la Caja de Pensiones «la Caixa». Y esta vez, apoyado en el Club «Sarau i Bauxa» cumplieron los dos objetivos de ambas entidades: cultural, expansión y divertimento.

Cumplió su cometido de entretener en las vacaciones escolares a todos los niños principalmente y las películas que se exhibieron fueron del verdadero agrado de la numerosa asistencia, repetimos, principalmente infantil.

En el buen marco de la Biblioteca de «la Caixa» tuvieron lugar las sesiones y con ello ha quedado más que demostrado que hacen falta estos actos de entretenimiento digno y en cierta manera educativo y en no poca medida, cultural.

RETALLS SOCIALS

DEFUNCIONES

11-12-86	Baltasar Marimón Gual - «Ordiaca»	86 años
18-12-86	Antonia Serra Perelló - «Mandó»	
24-12-86	Magdalena Cladera Fluxá - «Fasol»	85 años
28-12-86	Gabriel Carrió Escalas - «Gris»	57 años
29-12-86	Antonio Ballester Ramis - «Torres»	82 años
30-12-86	Juan Martorell Gelabert - «Morat»	62 años

NACIMIENTOS

29-12-86	Gabriel Siquier Ginard	Gabriel y Bárbara	Sta. Ana, 1
15-12-86	Margarita Comas Moyá	Juan y Magdalena	Luna, 44
18-12-86	José Pons Aguilar	Rafael y María	R. Llull, 4
13-12-86	Catalina Font Perelló	Gabriel y Rafaela	Mayor, 92
12-12-86	María Antonia Florit Vives	Bartolomé e Isabel	Jaime III, 10

MATRIMONIOS

21-12-86 Juan Obrador Reus y María Perelló

PEDRO A. RAMIS CANTARELLAS
AEG - TELEFUNKEN

Juan Massanet, 30
Tel.: 53 71 89

MURO

DEFUNCION

El pasado día 10 de enero falleció a la edad de 88 años, D.ª Margarita Marimón Perelló.

Su hermano D. José Marimón; hermana política, D.ª Margarita Server y sobrinos, ruegan le tengan presente en sus oraciones.

Nuestro más sincero pésame por tan doloroso acontecimiento.

l'arc de Sant Martí

LA CENA DE LA CESTA NAVIDEÑA

Doscientos cincuenta y cuatro amigos de ALGEBELI nos sentamos a manteles el día 20-12-86, último sábado de diciembre antes de la Navidad, como es habitual, para desear a suscriptores, anunciantes y amigos del periódico, unas felices fiestas y un venturoso año nuevo.

Todo ello adobado con una buena cena y el esmerado servicio de Ses Cases de Son Sant Martí, sorteo de numerosos lotes de regalos, la rifa entre suscriptores de una monumental cesta navideña y acompañados por la música del Grupo-68, que al final amenizó un animado baile.

Fue una velada familiar, simpática en la que nos divertimos todos con las gracias del Grup Cucorba durante los sorteos, sus sorpresas, gags y parodias con la colaboración de Toni Moragues, otro joven de ALGEBELI, que en su intervención del «radiador» estuvo felicísimo.

El poder de convocatoria de ALGEBELI quedó más que demostrado, una vez más, y la gente contenta y pensando ya en la cena de la Cesta Navideña de ALGEBELI para 1987.

En un intermedio, en nombre de cuantos hacemos ALGEBELI, nuestro Director entregó un botón de oro, con la inscripción: Algebelí 1986, al Coordinador del periódico, nuestro compañero Francesc Aguiló Serra, en reconocimiento a su importante y desprendida labor, que abarca todos los quehaceres de la publicación, desde botones a coordinador general. ¡Te lo merecías Francesc!

Nos agrada dar las gracias más expresivas a cuantas casas comerciales y personas, han colaborado con sus ofrecimientos y entregas de artículos para los diferentes sorteos, Ellos los hicieron posible y les estamos agradecidos por su esplendidez. Y, por descontado, la enhorabuena a Francisco Aguiló Rotger, miembro de nuestro consejo de Administración, que fue el agraciado con la monumental cesta navideña.

Resta decir, que para el año de 1987, pensamos organizar esta bonita fiesta nuevamente y adelantamos que la fecha será el 19-12 D.M.

¡Fins l'any que ve i bon 1987!

JOYERIA ROJUNA

Mayor, 5
Tel.: 53 72 57

MURO

BAR TEXAS

Santa Ana, 2
Tel.: 53 70 48

MURO

EL GRUP DE SANT JOSEP D'EIVISSA NO VENDRA A MURO PER SANT ANTONI

Degut a problemes de darrera hora, el grup folklòric de Sant Josep d'Eivissa, no li ha estat possible desplaçar-se fins a Muro, per a participar a les festes de Sant Antoni.

Com molt bé recordaran els nostres lectors, aquest grup eivissenc, havia estat convidat per l'Ajuntament de Muro i pel grup folklòric local Revelta d'Algebelí. Esperam que un altra ocasió, com podria esser per les Festes de Sant Francesc de Paula, el grup de Sant Josep de Sa Talaia, ens pugui honrar amb la seva presència, i al mateix temps delitar amb els seus balls i música ancestrals.

PAPA NOEL A LA GUARDERIA ES MINYONET

Organitzada per l'Associació de Pares de la Guarderia Es Minyonet, tengué lloc el dissabte de Nadal, una simpàtica festa al local social del Foment de Cultura. Després de que Francisca Poquet, vicepresidenta de l'Associació dirigís unes paraules als pares convidant-los a la participació, Francesc Aguiló (Cucorba) cantà algunes cançons amb els infants encetant la festa.

Desafortunadament una inoportuna apagada de corrent obligà a continuar la festa mig en penombra. Així i tot, l'alegria fou la nota dominant. Després de que els menuts entonassin unes nades que havien preparat amb na Margalida Mª Roca, es vitorejà l'aparició del Papa Noel que, com sempre, vengué carregat de regals per a tots els nins, que disfrutaren de ple amb la seva presència. Finalitzà la bauxa amb un refresc ple de llepolies del que donaren bona compte pares i fills.

Bona iniciativa que estam segurs tindrà continuïtat.

SES GLOSES D'EN PERE GIL

DIADA DE PREMSA FORANA A MURO (DIA 16-XI-86)

*En aquest cap de setmana
en poble d'ALGEBELI
ha rebut Premsa Forana
amb dinar a Son Sant Martí.*

*Hem començat a les deu,
recepció a s'Ajuntament,
després hem vist es Convent
l'Església i es Museu.*

*Ja m'ho ha dit Mestre Pep Tofoli:
«A veure si no vos torbau
a tornar a venir».*

L'ARC DE SANT MARTI

HA PASSAT NADAL

Muro ha celebrat un any més les festes nadalenques. Els carrers amb més il·luminació que en anys anteriors; exposicions a «la Caixa», amb motiu del cinquantenari de la Guerra Civil, i també de brodats; tot un ambient d'il·lusions entorn a la loteria; moltes matances, ocasió propícia per arregar als familiars i amics; solemnes actes religiosos; i no hi han faltat les panades i els torrons.

El dissabte de Nadal, a l'Església Parroquial, es celebraren les tradicionals «Matines», en les que els infants del nostre poble, foren els principals protagonistes. Un any més els murers pogueren escoltar la Sibila, que enguany va cantar la nina DAMIANA RAMIS RAMIS.

Els dies 25, 26 i 27, tengueren lloc les XL Hores de Nadal, amb exposició solemne de l'Eucaristia, Missa Major els tres vespres i amb sermó a càrrec del canonge Mossén Pere Llabrés.

Hem de dir també, que tan l'Església Parroquial com l'Església del Convent, han estat bellament adornades per aquestes festes, amb les típiques neules i altres motius nadalencs.

"laCaixa"
CAIXA DE PENSIONS

**DEL 16 AL 26 DE GENER
EXPOSICIO I VENDA DE QUADRES
DEL MILLORS PINTORS
DE MALLORCA I EIVISSA**

CABALGATA DE LOS REYES MAGOS

Si después de la CABALGATA de los Reyes Magos de este año 86, nuestros niños siguen impertérritos creyendo en la magia de esta noche universal de ilusión, imaginación e increencia, podemos decir que se ha producido el milagro.

El milagro proveniente de que la ilusión y la imaginación han soslayado todos los defectos, que fueron muchos, de una cabalgata que produce estupor en su confección y en su desarrollo.

Pobreza de medios, incomprensible, pobreza de imaginación en todo cuanto pudiera dar realce a la fiesta.

Que no sea una excusa el que hubiera en perspectiva otras fiestas (Dimoniada y San Antonio) porque el gastarse un poco más o menos no secará las arcas del Ayuntamiento. Que no sea excusa ninguna otra salida que no la creemos.

Lo que parece sí se ha secado ha sido la imaginación de cuantos han intervenido en su preparación (que fue tan escasa como en algunas otras actividades) como en su realización que estuvo plagada de improvisaciones.

Lamentamos muy de veras el tener que hacer estos comentarios. No nos retraemos al conceder alabanzas, pero esta vez, en esta ocasión, creemos que nuestros inocentes niños se merecen otros premios para que sean más buenos, y otro trato de las autoridades pertinentes.

Ni Gaspar, ni Melchor, ni Baltasar creemos puedan sentirse con ganas de volver a Muro en estas condiciones. Para el próximo año muchos esperan rectificaciones y que se noten.

LA CORAL MIGUEL TORTELL

El día 3 de enero pasado a las 20 h., en la Iglesia Parroquial de Consell se dió un magnífico concierto junto con la Coral de Consell, ya que nos une una gran amistad, logrando un rotundo éxito.

Abrió la primera parte la Coral de Muro con el «Orfanet» tradicional de nuestra parroquia, arreglado a cuatro voces mixtas por nuestro director Bartolomé Poquet.

Después estrenamos con música y letra de Bartolomé Poquet «De Muro som» que tanto entusiasmo causó que a mitad de la obra, ya logramos un caluroso aplauso.

Después la Coral de Consell cantó «Cançó de Bresol» de B. Ballester y «La Gavina» de C.M. Crebol.

En la segunda parte las dos corales adjuntas cantaron tres obras: «S'Estrella de s'Auba» de Tortell Tomás y «Nabuco» de Verdi, que fueron dirigidas por el Director de la Coral de Consell, D. Lorenzo Reus; y finalmente el «Te-deum» de Tortell, dirigida por el Director de la Coral de Muro, siendo todas las obras completamente aplaudidas.

El mes pasado se reunieron casi todos los directores de las 29 corales que hay federadas en Mallorca para elegir Presidente de todas ellas y por ningún voto en contra, cuatro abstenciones y todos los demás a favor, salió elegido el Director de la Coral de Muro D. Bartolomé Poquet Boyeras (a) «Burjó». Hijo de Muro a la cual nos podemos sentir orgullosos todos los mureros. ALGEBELI se suma a las felicitaciones recibidas por la Coral murera.

L'ARC DE SANT MARTI

TEATRO: «JO SOM EN JORDI»

El próximo domingo día 18, y dentro del programa de fiestas en honor de San Antonio Abad, que organiza y patrocina nuestro Magnífico Ayuntamiento, en el Teatro Ateneo «L'AGRUPACIO ARTISTICA MURERA», representará la obra en mallorquín en 4 actos y en prosa, escrita por nuestro amigo Francisco Picó Aguiló, titulada: «JO SOM EN JORDI».

La obra de «Paco Truy» fue estrenada el domingo día 24 de abril de 1960, en el Salón Parroquial. Trata de un tema muy actual —el tráfico de la droga— y en su estreno participaron algunos de los actores que ahora, dirigidos por el autor, la vuelven a poner en escena.

El reparto por orden de aparición —la mayoría veteranos artistas— es el siguiente:

- Jordi - Jaume Martorell Boyeras
  - Miquel - Pau Capó Gamundí
  - Margarida - Maria Boyeras Torelló
  - Esperança - Maria Quetglas Cladera
  - Sebastià - Paco Aguiló Rotger
  - Apolònia - Maria Tugores Boyeras
  - Jerònia - Damiana Moragues Moragues
  - Tia Pepa - Joana Vallespir Mateu
  - Benito - Jeroni Florit Moragues
  - Bienvenido - Joan Oliver Porquer
  - Tòfol - Miquel Cloquell Capó
  - Guardia Civil I - Miquel Ramis Martorell
  - Guardia Civil II - Toni Torres Font
  - Guardia Civil III - Joan Moragues Llompart
  - Apuntadora: Catalina Martorell
  - Maquillaje: Catalina Mayol y Elsa Juan
  - Dirección Artística: Paco Truy
- ALGEBELI les desea mucho éxito.

EXPOSICION Y CONFERENCIA CON MOTIVO DEL CINCUENTENARIO DE LA GUERRA CIVIL

Del 18 al 21 de diciembre tuvo lugar en la sala de exposiciones de la Caixa de Pensions, una exposición sobre la Guerra Civil española, organizada por el Grup Cultural Endavant, con el patrocinio de la Caixa.

La exposición recogió material fotográfico, reproducciones de carteles, pasquines, documentos originales y reproducciones de diversas armas, periódicos de la época, etc... que constituieron un interesante conjunto histórico-didáctico.

El día 18 se inauguró la exposición con la intervención del concejal D. José Linares, como representante del Grup Cultural Endavant, que resumió las actividades realizadas durante los últimos tres años por esta entidad, que próximamente serán recogidas en una publicación, al igual que explicó las causas y espíritu de la exposición organizada. Seguidamente D. Gabriel Barceló contó diversas anécdotas vitales referidas a la guerra, que dieron por inaugurada la exposición.

El día 19, a las 9 horas, tuvo lugar una conferencia a cargo de Damián Quetglas, «Memoria civil, una experiencia de investigación histórica», con un interesante coloquio, que contó con la calurosa participación de l'amon Pep Tofoli, que nos reveló algunas de sus experiencias personales de la guerra. De manos del Grup Cultural Endavant, Muro sitúa una actividad de vanguardia, entre los pocos pueblos de las Islas que han desarrollado actos con motivo del cincuentenario de la guerra civil: Manacor, Porto Cristo, Ciutat y Muro.

CORO ESCOLAR ACTUA EN UN HOTEL DE «EL ARENAL»

Nos alegró la noticia. A través de Tolo Pomar «Romàntic Espectacles», recibimos una original invitación.

Conocida la actuación del Coro Escolar del Colegio Público en la anual convocatoria de Porto Cristo, que, aunque no se clasificó para la final tuvo una muy aceptable actuación, recibimos lo que ya hemos calificado de original invitación, que fue aceptada inmediatamente por todos los componentes del Coro, incluidos Claustro de Profesores, Profesora de Música y naturalmente los niños.

Acudimos puntualmente los componentes del Coro, padres y alumnos, y contando con el factor nervios, fuimos recibidos por una enorme cantidad de clientes alemanes, instalados en el gran Salón del Hotel, en donde tenía lugar una tarde de diversión y espectáculos.

Cantó el coro, y cantó espléndidamente. Todas eran canciones de la época, es decir, villancicos. Fueron 30 minutos de actuación ininterrumpida, coreada por cariñosos aplausos, y escuchados con impresionante silencio.

Como nota simpática a destacar, consignamos que todos los clientes turistas obsequiaron al Coro con uno de sus también típicos villancicos.

Dirigidos por la profesora Margarita M.ª Roca, el coro tuvo una feliz actuación.

Al final fueron los niños obsequiados con una «berenada», y los ánimos estaban bien dispuestos para repetir la actuación.

CATALINA SEGURA

«FORN DE CA'N SEGURA»

Pl. General Mola, 6
Tel.: 53 70 80

MURO

Sebastià Roca

L'ARC DE SANT MARTI

MAS ILUMINACION NAVIDEÑA

A la iniciativa de los vecinos de las calles Obispo Albertí y tramo de Juan Massanet hasta la Plaza Mayor, que llevan ya dos años iluminando de colores las noches de estas entrañables fiestas de Navidad, Año Nuevo y Reyes, se han unido este año los vecinos de la calle San Juan, desde su entronque con Jaime I-Miquel Tortell hasta la plaza General Mola.

Tres artísticos y multicolores elementos lumínico-decorativos, han conformado esta nueva aportación a una costumbre que parece va arraigando en nuestra villa, con la colaboración del Ayuntamiento, que aporta el gasto total del fluido.

También el Bar Sami, a cuenta propia, instaló una bonita estrella luminosa, perpendicular a su fachada y tampoco faltó la tradicional estrella de Belén, iluminando lo alto del Convento de Sta. Ana, que montó una vez más el A.P.A. del Colegio de San Francisco.

Así pues, más luz, que proporciona a la Navidad en nuestras calles, otro carácter digno de agradecer e imitar en años venideros.

EXPOSICION DE TERESA FIAL JANER

Dentro de los actos programados en la «IV DIMONIADA», la artista inquense Teresa Fial Janer, expuso por segunda vez en Muro, una colección de cuadros en el Salón de «la Caixa».

Presentó en esta ocasión, diversos cuadros al óleo y acuarelas, algunas de ellas plasmando distintos rincones de nuestra localidad, pero creemos que esta artista, a la que se le ha atribuido el calificativo de «pintora de flores», no ha demostrado en Muro su talento y capacidad, salvo algunas excepciones, ya que la hemos visto anteriormente con más ambición y calidad que lo expuesto en Muro.

EXPOSICION DE BORDADOS

Durante las pasadas fiestas navideñas, tuvo lugar una exposición de bordados en la Sala de Exposiciones de «la Caixa» de D.ª Coloma Vidal de Palma, quien lleva muchos años dedicada íntegramente a tan difícil y artística profesión.

Coloma Vidal, presentó unos trabajos magníficos: mantelerías, tapetes de diversas formas, juegos de sábanas, rebosillos mallorquines, pañuelos, etc. a punto de cruz, de sombra o artístico, combinando a la perfección colores y dibujos, confiriéndoles un refinamiento especial de un difícil arte, que si bien de cada día hay menos manos capaces de llevarlas a cabo, si en cambio, existe una mayor apreciación y valoración artística hacia ellos. La exposición tuvo un gran éxito de venta, de encargos y de afluencia de público, mayoritariamente y como era de esperar, femenino.

PLACA DE HOMENAJE A MIGUEL SEGUI SERRA

Día 22 de diciembre y en el Restaurante Brasilia de la Playa de Palma se celebró una cena de compañerismo de la asociación de criadores y propietarios de caballos trotones.

Esta cena fue presidida por D. Jerónimo Albertí, Presidente del Consel Insular; por un representante del P.S.M. y la Directiva de dicha asociación.

Después de los discursos de rigor fueron entregadas diversas placas a varios homenajeados entre los cuales estuvo D. Miguel Seguí, a título póstumo, por su labor en la mejora y crianza de caballos trotones, ya que fue ganador de varios Grandes Premios Nacionales.

La Placa de Homenaje fue recogida por su hija D.ª Rafaela Seguí, y en ella se puede leer:

«L'Associació de Criadors i Propietaris de Cavalls Trotadors té l'Honor de distingir a Miguel Seguí i Serra per la magnífica labor com a criador i propietari de cavalls trotons amb motiu de la celebració del XV Aniversari

22-12-86

*El President
Nicolau Tous*

ACUSE DE RECIBO

Acompañado de una felicitación navideña, hemos recibido de D. Juan Ballester Moragues un magnífico folleto ilustrado, que a modo de cierre y recuerdo ha publicado el Comité Organizador del Campeonato Mundial de Caza Submarina, Muro-85.

Impreso en 76 páginas, la publicación recibida está profusamente ilustrada con magníficas fotografías, que dan una clara visión, con estas imágenes, de lo que fue este Mundial Muro-85. También recoge las opiniones de las personalidades más relevantes que vivieron el Campeonato y preside una fotografía del Rey D. Juan Carlos I, vestido de submarinista.

Esta publicación viene a ser el resumen de un acontecimiento difícilmente repetible, que durante un tiempo desvió la atención deportiva mundial hacia Muro y que ahora queda plasmada en esta edición monográfica, para el recuerdo y la historia.

Agradecemos la atención. Gracias.

«ES DIMONI» DEL MUSEU ETNOLOGIC DE MURO

El passat diumenge dia 11, Muro va esser punt de trobada de tots els barrufets de Mallorca. Tot un estol de dimoniots, dimonions i dimoniell.los, que amb els seus balls i cabrioles, i fent jutipiris al gloriós Sant Antoni, armaren un sarau de lo més gros pels nostres carrers i places.

Ara des d'ALGEBELI, volem donar a conèixer, a un dimoni de cara eixerida, amb banyes i mostatxut, quasi en tota seguretat, la més vella representació que dl cucarell hem trobat al nostre poble, i que no va desfilar pels carrers de Muro, en el dia de la singular dimoniada. El dimoni al que feim referència, el trobam pintat a una de les teules que hi ha exposades a la Sala IX del Museu Etnològic.

Les teules pintades del Museu —molt freqüents a Mallorca, sobre tot entre els pobles més antics— són del segle XVII o XVIII, i són part d'una volada d'una casa de Muro, que després de convenientment netejades, es pogueren recuperar les mostres que aleshores podem veure.

A més del dimoni, hi trobam variats motius, que es caracteritzen per un marcat sabor popular: Un sol, una bóta de vi, un peix, l'anagrama de Jesús, etc.

ACTUACIO DE CUCORBA A T.V.E.

No sabem amb qui feren bo els de Cucorba per devers Televisió, però ben segur que no va esser amb el mateix que un any sí i l'altre també se perd no sabem per on quan arriben les festes de Sant Antoni. Se coneix que saben moure més fils que els de l'Ajuntament. I sinó ja ens contareu si no en pegareu una panxada de sofrir-los durant totes les festes de Nadal. I a l'hora punta, aquesta hora en que les propagandes no se paguen precisament a velló. Idò. Nit-bona, Nit-vella, Nadal i Cap d'Any. Abans de Sábado Cine, de na Conxa Velasco o d'en José Luis Moreno, mesclats amb els torrons i el xampany català. Qui en dona més?

I el dia 2 vengué l'esclafit. Una hora de cançons i danses que els nostres nins disfrutaren sense parpellejar. I la veritat és que ens feren quedar bé als murers, perquè en això de divertir i fer riure els més menuts no hi ha ningú que els hi guanyi. Amb els alumnes del Col·legi Públic d'Establiments muntaren una festa simpàtica i bullosa que la televisió ens va fer arribar amb tota netedat.

Des d'en Joan Petit a Amigotxos, passant per Pere del nas petit o Demà és festa, l'hora se'ns va fer lleugera. Els tres murers, Paco, Biel i Jeroni hi posen la sal, la gràcia i el ritme, i els seus acompanyants Toni Colomar, Toni Rodríguez i Josep Ll. Oliver la música.

Enhorabona al grup murer i endavant ses atxes.

BARTOMEU POQUET PRESIDENT DE LA FEDERACIO DE CORALS DE MALLORCA

Bartomeu Poquet, el director de la nostra Coral Miquel Tortell, ha estat elegit president de la Federació de Corals de Mallorca, a l'Assamblea General celebrada el passat 12 de desembre.

Una bona notícia, que serà tractada més extensament en una pròxima entrevista amb el músic murer.

Seguint amb la Coral Miquel Tortell, anunciam que participarà a la Setmana de Cant Coral que, sota el patrocini de l'Ajuntament de Palma, tindrà lloc a l'església de Sant Antoniet, entre els dies 12 al 18 de gener. L'actuació de l'agrupació murera serà el dissabte, dia 17, festa de Sant Antoni, juntament amb el Grup Mixt Evast i Aloma.

Enhorabona al director i sort a la Coral en aquest important compromís.

TRETS CULTURALS

EXPOSICIO COLECTIVA

El proper divendres dia 16 de gener, nit de Sant Antoni, a les 19'30 hores, serà inaugurada una important exposició de pintors residents a Mallorca i Eivissa.

Aquesta exposició vol esser una mostra de lo que serà una tanda d'elles i que de forma individual se faran al llarg d'enguany amb el patrocini del Consell Insular de Mallorca i la organització a càrrec de varies entitats del poble de Muro, les quals pensen demanar també la seva col.laboració a l'Ajuntament a fi de que aquest projecte cultural tengui el resultat que s'espera d'una feina planificada i cuidadosament pensada des de fa uns mesos.

Els pintors que acudiran a la mostra inicial són els següents: TOFOL SASTRE (Mallorca), ELLIS JACOBSON (EE.UU.), JOSEP MARI (Eivissa), FRANCESC

LORENTE (Mallorca), VICENT CALBET (Eivissa), ANTONI CARDONA (Eivissa) i FERNANDO MANOTAS (Mallorca).

Tots ells estan marcats per una visió abstracte de la pintura encara que qualcún practiqui la figuració. Això és, juntament amb la línia individualista que no s'ha deixat influir per les corrents actuals, l'únic que tenen en comú aquests artistes.

Tendrem l'oportunitat de veure una mostra de categoria i ens felicitem perquè aquesta vegada no es presenta d'una forma esporádica sinó que se pretén presentar set exposicions que no tenen desperdici.

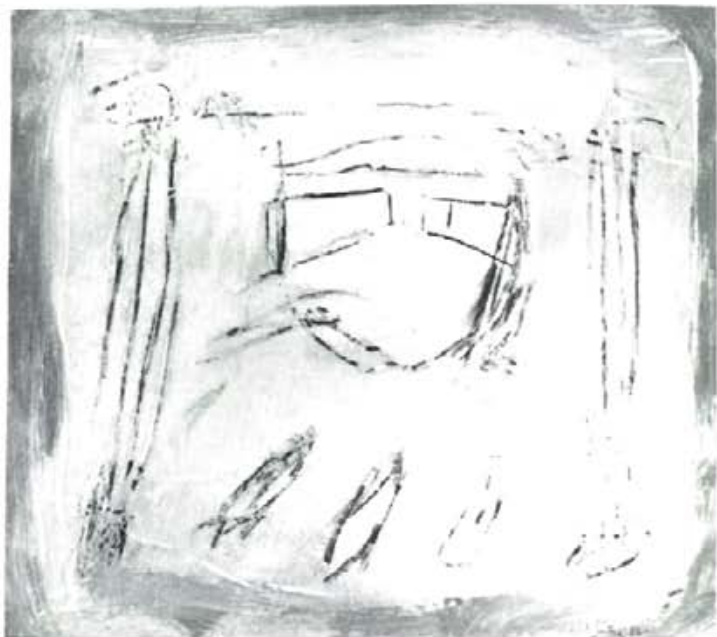
Aquest comentari no és més que a títol de presentació de darrera hora. També en el capítol de les presentacions s'espera comptar amb crítics que ens faran un detallat anàlisi de tot lo que anirem observant.

ELLIS JACOBSON

VICENT CALBET

TÒFOL SASTRE

JOSEP MARI

EXPOSICIO DE PINTURA D'ARTISTES MALLORQUINS I EIVISSENCES

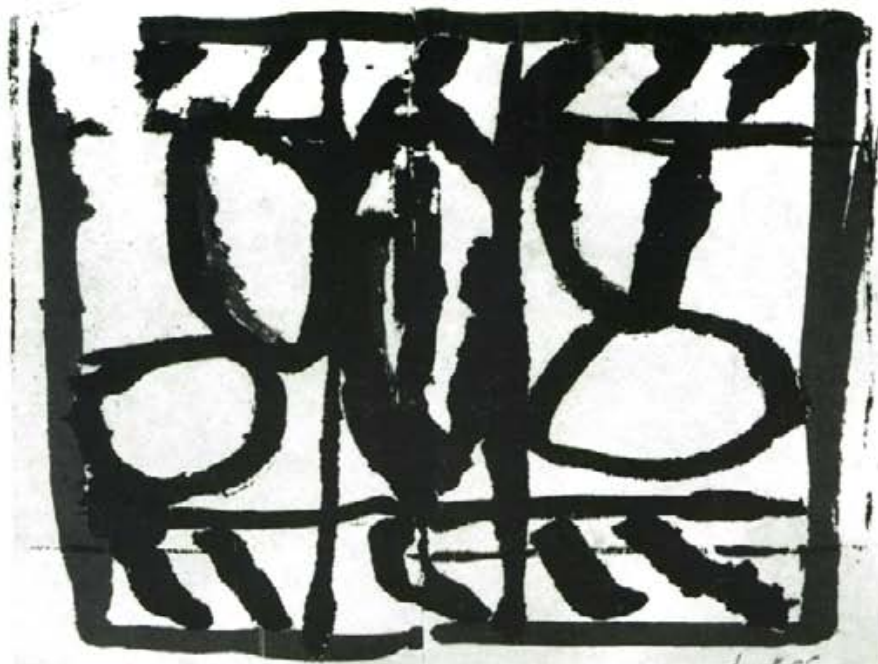
PATROCINA:

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

ORGANITZA:

FOMENT DE CULTURA MURENSE
CLUB CULTURAL ENDAVANT

AMB EL SUPORT DE «la Caixa»

FRANCESC LORENTE

CAIXA DE PENSIONS

”laCaixa”

FERNANDO MANOTES

ANTONI CARDONA